

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: turystyka

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet Śląski

Data przeprowadzenia wizytacji: 18-19 maja 2023 r.

Warszawa, 2023

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	23
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	30
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	37
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	44
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	46
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	49
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	53
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	57
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr Ilona Nowosad, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA
2. dr hab. Zbigniew Podgórski, ekspert PKA
3. Wiktoria Weichbrodt, ekspert PKA ds. studenckich
4. Łukasz Janiszewski, ekspert PKA ds. pracodawców
5. Paulina Okrymowska, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku turystyka prowadzonym przez Uniwersytet Śląski została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2022/2023.

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Wizytacja została przygotowana zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej zdalnie, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna. Wizytację poprzedziło zapoznanie się zespołu oceniającego z raportem samooceny, przygotowanie kart spełnienia standardów jakości kształcenia, wstępnego raportu częściowego. Dokonano również podziału zadań pomiędzy poszczególnymi członkami zespołu. Ponadto przeprowadzono spotkania organizacyjne przeprowadzane w celu omówienia wszystkich kwestii merytorycznych, wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu wizytacji.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni, zespołem przygotowującym raport samooceny, studentami, przedstawicielami Samorządu Studenckiego i studenckiego ruchu naukowego, nauczycielami akademickim, a także z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości na ocenianym kierunku, funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach. Ponadto przeprowadzono również hospitacje zajęć dydaktycznych. Co więcej dokonano przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także udostępnionej przez władze Wydziału dodatkowej dokumentacji. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i sugestie, o których zespół oceniający poinformował władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	turystyka	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki o Ziemi i środowisku 51% historia 40% nauki o sztuce 6% geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna 3%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry, 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	90 h/1 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	dziedzictwo kulturowe gospodarka turystyczna	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	31	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	1000 h – dziedzictwo kulturowe, 970 h – gospodarka turystyczna	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim	119 ECTS	-

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów		
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	74 ECTS	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	52 ECTS	-

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁵ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	spełnione

⁵ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Zgodnie z koncepcją kształcenia kierunek turystyka ma za zadanie wykształcić fachowców ds. usług turystycznych w zakresie zarządzania, marketingu, geografii, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, ochrony środowiska, prawa itp. Koncepcja kształcenia zakłada zapoznanie studentów z teoretycznymi podstawami turystyki, nowoczesnego warsztatu badań ruchu turystycznego, kierunkami rozwoju i trendami współczesnego różnicowania rynku turystycznego (różne rodzaje i formy turystyki, w tym ekstremalne odmiany turystyki) w kontekście przyrodniczych i kulturowych uwarunkowań (potencjał środowiskowy, globalizacja, rozwój zrównoważony, transformacje krajobrazów). Odwołując się do wielu zakresów wiedzy koncepcja kształcenia nie wiąże turystyki z dyscyplinami naukowymi, nie wskazując na dyscypliny stanowiące jego podstawy teoretyczne i na te, które mają subsydiarny lub kontekstowy charakter. Absolwent ocenianego kierunku ma posiadać kompetencje i wiedzę w zakresie pilotowania wycieczek, pracy w biurze podróży, hotelu i gastronomii, organizowania dużych wydarzeń turystycznych, a także pracy w jednostkach samorządowych. W branży gastronomicznej absolwent kierunku powinien być przygotowany do organizowania eventów dla turystów kulinarnych (eno- i biroturystów, np. biesiad połączonych z prezentacją miejscowego folkloru, przede wszystkim w małych i średniej wielkości restauracjach; organizowania szlaków kulinarnych służących popularyzowaniu tradycji kuchni polskiej, a zwłaszcza jej odmian regionalnych); w hotelarstwie - do obsługi systemów rezerwacji; przygotowania oferty turystycznej np. w formie turystycznych wycieczek fakultatywnych, imprez turystycznych nawiązujących do walorów przyrodniczych miejscowości i regionu; w jednostkach samorządu terytorialnego (np. urzędy i instytucje działające na rzecz rozwoju ruchu turystycznego na szczeblu województwa, powiatu i gminy) - do zarządzania zasobami turystycznymi np. analizy i ocena zasobów przyrodniczych i kulturowych na potrzeby turystyki, planowania sposobów ich wykorzystania w ramach strategii rozwoju; planowania elementów zagospodarowania turystycznego w skali lokalnej i regionalnej; projektowania atrakcyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej; organizacja eventów turystycznych i rekreacyjnych). Przygotowanie to odbywa się w ramach dwóch specjalności. Celem specjalności *dziedzictwo kulturowe* jest przygotowanie studentów do podejmowania różnych działań służących definiowaniu, utrwalaniu i wykorzystaniu wszelkich elementów wpisujących się w sferę rozumianą jako dziedzictwo kulturowe. Celem specjalności *gospodarka turystyczna* jest zapoznanie studentów

z różnorodnością branży turystycznej oraz wskazanie bodźców jej rozwoju oraz określenie funkcji jaką pełni we współczesnym świecie. Tak zarysowane cele kształcenia specjalnościowego mało wyraźnie korespondują z zakresem zawodowego przygotowania na kierunku. **Rekomenduje się** wyraźniejsze powiązanie kształcenia specjalnościowego z zakładanymi w sylwetce absolwenta rolami zawodowymi. Ze względu na położenie Uniwersytetu Śląskiego na obszarze wysoko uprzemysłowionym koncepcja kształcenia kładzie szczególny nacisk na gospodarowanie zasobami poprzemysłowymi w turystyce.

Koncepcja kształcenia mieści się w strategii i polityce jakości Uczelni zakładających m.in. tworzenie studiów interdyscyplinarnych czy powiązania kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek: nauki o Ziemi i środowisku, historii, geografii społeczno-ekonomicznej oraz nauk o sztuce. Przyporządkowując kierunek do dyscyplin naukowych nie wzięto jednak pod uwagę faktu, że oznacza to, że stanowią one podstawy teoretyczne kierunku jako całości, a nie jego części, w tym przypadku oferowanych specjalności. Skutkuje to tym, że każda ze specjalności stanowi quasikierunek, na którym studenci osiągają efekty uczenia się z zakresie innych dyscyplin naukowych lub w znaczących dysproporcjach, które są dość odległe od przyporządkowania kierunku do tych dyscyplin, o czym szerzej w kryterium 2. Przyporządkowanie kierunku do dwóch z tych dyscyplin w liczbie 3% oraz 6% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów i wynikający z tego przyporządkowania czas przeznaczony na kształcenie w zakresie tych dyscyplin, wskazuje na ich subsydiarny charakter, ponieważ nie pozwala on na opanowanie przez studentów w pogłębionym stopniu wiedzy obejmującej wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne kierunku, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej, a także główne tendencje rozwojowe dyscyplin naukowych, do których jest przyporządkowany kierunek studiów.

W Uczelni prowadzone są badania naukowe w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych, do których kierunek został przyporządkowany. W zakresie nauk o Ziemi i środowisku dotyczą one krajobrazu i jego ewolucji; współzależności między warunkami fizycznogeograficznymi a działalnością człowieka; biogeografii; w obszarze geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej – typologii krajobrazów kulturowych; czynników warunkujących rozwój turystyki; zastosowania narzędzi w badaniach turystycznych; wizualizacji danych przestrzennych, a w zakresie historii i nauk o sztuce, w szczególności historii sztuki, obejmują problemy interkulturowego dziedzictwa Górnego Śląska. Badania te wpisują się w potrzeby programowe ocenianego kierunku.

Mając na uwadze turystyczne walory regionu, zwłaszcza w kontekście dynamicznie rozwijającego się markowego produktu turystycznego województwa śląskiego - Szlaku Zabytków Techniki, który jako jedyny w Europie Środkowo-Wschodniej dołączył do European Route of Industrial Heritage (ERIH) i prezentuje najważniejsze i najciekawsze pod względem walorów turystycznych, historycznych i architektonicznych obiekty przemysłowe w regionie śląskim, ale także turystykę pielgrzymkową (Częstochowa, Piekary Śląskie, pobliskie Wadowice i Kalwaria Zebrzydowska) i rozwijającą się turystykę kongresową i kulturową (Katowice) oraz znajdujące się w promieniu 100 km od Katowic obiekty na liście światowego dziedzictwa UNESCO kierunek wpisuje się w potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego regionu.

Koncepcja i cele kształcenia zostały określone w interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, w szczególności ze zgłaszającymi podobne oczekiwania studentami i pracodawcami, co wyraża się w wprowadzeniu do programu studiów treści z zakresu wykorzystania technologii informatycznych w branży turystycznej, ukierunkowaniu treści programowych na zastosowania praktyczne, wprowadzeniu zajęć terenowych za granicą.

Koncepcja kształcenia nie zakłada wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość. W związku z pandemią COVID-19 zostało takie kształcenie i mimo, że od początku roku akademickiego zostały zniesione wszelkie obostrzenia, to harmonogram zajęć przewiduje zajęcia prowadzone on-line. Koncepcja wprowadzenia tych zajęć do procesu kształcenia nie jest zgodna z wymaganiami prawa, bo program studiów nie przewiduje prowadzonych w ten sposób zajęć, a decyzja o ich przeprowadzeniu zapada w trakcie cyklu kształcenia na wniosek nauczyciela akademickiego.

Przyjęte dla kierunku ogólne efekty uczenia się są zgodne z profilem ogólnoakademickim i stanowiąc (poza dwoma przypadkami) parafrazę charakterystyk dla 7. Poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji są zgodne z właściwym poziomem PRK i zakresem określonych w nim kompetencji. Jednakże nie w pełni odpowiadają one koncepcji kształcenia i przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych, ponieważ są skonstruowane wg zasady „na kierunku turystyka studenci osiągną kompetencje właściwe dla kierunku turystyka”. Nie definiują zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które osiągną studenci podczas studiów. Nie wskazują także wprost na dyscypliny naukowe, do których został przyporządkowany kierunek, nie uwzględniają opisu wiedzy w tych dyscyplinach w powiązaniu z procentowym przyporządkowaniem kierunku do tych dyscyplin. Efekty uczenia się w jednym z aspektów są ze sobą sprzeczne, co pogłębia się z powodu ich niespecyficznego sformułowania. Z jednej strony zakładają bowiem, że absolwent „zna i rozumie w pogłębionym stopniu - wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające, złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu turystyki; ma uporządkowaną i podbudowaną metodologicznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia teoretyczne i praktyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej z zakresu turystyki” a z drugiej, że „ma pogłębioną wiedzę na temat wybranych metod naukowych oraz zna zagadnienia charakterystyczne dla wybranej dyscypliny nauki niezwiązanej z wiodącą dyscypliną kierunku studiów”. Pierwszy zacytowany efekt, zakłada, że studenci osiągną wiedzę metodologiczną w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych z zakresu turystyki (co powiela się też w innych efektach), przy czym nie wiadomo, czy chodzi tu o dyscypliny, do których kierunek został przyporządkowany, czy też jakieś inne dyscypliny naukowe, a drugi ogranicza tę wiedzę do dyscypliny wiodącej dla kierunku i jakiejś innej dyscypliny, przy czym nie wiadomo czy spośród dyscyplin, do których kierunek został przyporządkowany czy innych dyscyplin naukowych. Efekt ten powiązany jest jednocześnie z dwiema charakterystykami PRK: P7S_WG, która odnosi się do dyscyplin naukowych stanowiących podstawy teoretyczne kierunku, a więc tych, do których został on przyporządkowany i do P7S_WK odnoszącej się do dyscyplin kontekstowych. Prowadzi on do paradoksalnej sytuacji, w której dyscypliny, do których został przyporządkowany kierunek stanowią kontekst dla samych siebie. **Rekomenduje się** unikania jednoczesnego powiązania pojedynczych efektów uczenia się z różnymi charakterystykami PRK, ponieważ te charakterystyki opisują odrębne zakresy kompetencji.

Uwzględniając kompetencje badawcze i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej, efekty uczenia się nie wiążą ich z żadną dyscypliną naukową, poza jednym wskazaniem do dyscypliny wiodącej. Efekty uczenia się zakładają osiągnięcie przez studentów kompetencji językowych na poziomie B2+, przy czym odnoszący się do nich efekt jest wewnętrznie sprzeczny zakładając, że

student jednocześnie osiągnie umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych w tym badawczych. Poziom biegłości B2+ w zasadzie jest za niski, aby wszyscy studenci osiągnęli pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych w tym badawczych, a powiązanie kompetencji językowych z badawczymi dodatkowo jeszcze rozmywa cel kształcenia. W konsekwencji ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się nie są sformułowane w sposób zrozumiały, ponieważ nie wiadomo czego konkretnie nauczy się student na ocenianym kierunku, a więc nie jest w pełni możliwe stworzenie skutecznego systemu ich weryfikacji.

Opisane wyżej problemy pogłębiają się w odniesieniu do szczegółowych efektów uczenia się założonych dla poszczególnych zajęć. Także tu stosowana jest zasada „na kierunku turystyka studenci osiągną kompetencje właściwe dla kierunku turystyka” i nie definiują one zakresu kompetencji właściwych dla turystyki, np. *metodyka i technika obsługi ruchu turystycznego*: „Ma pogłębioną wiedzę o charakterze nauk turystycznych...”; *pracownia magisterska*: „Ma pogłębioną wiedzę o charakterze nauk turystycznych...”; *seminarium magisterskie*: „Stosuje zaawansowane techniki i narzędzia badawcze w zakresie nauk turystycznych...” oraz „Ma wiedzę w zakresie aktualnie dyskutowanych w literaturze problemów z zakresu nauk turystycznych oraz humanistycznych oraz ma wiedzę o współczesnych dokonaniach, ośrodkach i szkołach badawczych w tych obszarach niezbędną podczas pisania pracy magisterskiej”. Ten ostatni zacytowany w całości efekt wyraźnie wskazuje, że nauki humanistyczne nie wchodzą w zakres nauk turystycznych, choć kierunek turystyka został przyporządkowany do dwóch dyscyplin naukowych w dziedzinie nauk humanistycznych. Do tego pojawiają się kolejne nieprawidłowości lub niekonsekwencje. I tak np. w przypadku zajęć *dziedzictwo kulturowe – zarys dziejów* żaden efekt uczenia się w kategorii wiedza nie odnosi się do dyscypliny naukowej historia, choć zajęcia zostały zaliczone przez Uczelnię do grupy zajęć prowadzonych w dyscyplinach nauki o Ziemi i środowisku oraz historia (wykaz nie wydziela zajęć w obrębie każdej z tych dyscyplin, o czym szerzej w kryterium 2): „Ma rozszerzoną wiedzę o człowieku, jako twórcy kultury, pogłębioną w odniesieniu do wybranych obszarów aktywności człowieka” i „Ma pogłębioną wiedzę o relacjach między strukturami i instytucjami społecznymi oraz zna kategorie więzi społecznych i wybranych kręgów kulturowych”. W przypadku zajęć *podstawy geografii w turystyce* założone efekty uczenia się odnoszą się ogólnie do nauk przyrodniczych „Ma pogłębioną wiedzę z zakresu tych nauk przyrodniczych szczególnie z nauk geograficznych, a także zna terminologię z tych obszarów na poziomie rozszerzonym” (przy czym nie jest zrozumiałe o jakie „te” nauki przyrodnicze i obszary chodzi) i „Ma pogłębioną wiedzę umożliwiającą dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie”. W przypadku zajęć *krajobraz a walory widokowe w turystyce* ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się w ogóle nie zostały uszczegółowione, lecz przeniesione w swym pełnym brzmieniu. Szczegółowe efekty uczenia się są też w sposób niezrozumiały powiązane z ogólnymi założonymi dla kierunku efektami uczenia się, ponieważ odnoszą się do innych zakresów znaczeniowych, np. „Ma pogłębioną wiedzę o relacjach między strukturami i instytucjami społecznymi oraz zna kategorie więzi społecznych i wybranych kręgów kulturowych” został powiązany z ogólnym efektem uczenia się „zna i rozumie główne tendencje rozwojowe i osiągnięcia dyscyplin związanych z turystyką”, a efekt „Ma pogłębioną wiedzę umożliwiającą dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie” z ogólnym efektem „zna i rozumie podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości, zwłaszcza w branży turystycznej”. Często pojedyncze szczegółowe efekty uczenia się powiązane są jednocześnie z dwoma ogólnymi efektami uczenia się, co do zasady nie prowadzi do ich uszczegółowienia, lecz uogólnienia, przy czym na ocenianym kierunku efekty te często nie wykazują znaczeniowego związku z ogólnymi efektami, z którymi zostały powiązane. Nierzadko też sformułowane dla zajęć efekty

uczenia się stoją w sprzeczności ze stawianymi tym zajęciom celami wynikającymi z nazwy zajęć. Jaskrawym przykładem są zajęcia *podstawy geografii w turystyce*, których nazwa określa poziom zaawansowania wiedzy, a do których zostały założone efekty uczenia się w odniesieniu do wiedzy pogłębionej. Podobnie jest w przypadku zajęć *dziedzictwo kulturowe w Polsce - zarys dziejów*, których zarysowe ujęcie nie koresponduje z pogłębioną wiedzą o relacjach między strukturami i instytucjami społecznymi, których dotyczy jeden z efektów dla tych zajęć. Bywa, że przymiotnik „pogłębiony” jest dodawany do efektów uczenia się choć ani PRK, ani ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się tego nie wymagają, np. „Posiada pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac (w języku polskim i obcym), wykorzystujących zarówno ujęcie teoretyczne, jak i dostępną bazę źródłową” w przypadku zajęć *marketing w procesie rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego*.

Dla zajęć trwających dłużej niż jeden semestr często zakładane są w kolejnych semestrach takie same efekty uczenia się, które nie uwzględniają progresu kompetencji studentów. Te same efekty uczenia się powtarzają się w różnych zajęciach, czyli są wielokrotnie osiągnane przez studentów, a studenci są wielokrotnie oceniani czy ten efekt osiągnęli. Na przykład cytowany już efekt „Ma rozszerzoną wiedzę o człowieku jako twórcy kultury, pogłębioną w odniesieniu do wybranych obszarów aktywności człowieka” przypisany jest do kilku zajęć, m.in. do *historyczny i współczesny rynek sztuki, rozpowszechnianie dziedzictwa kulturowego w Europie dawniej i dziś* oraz *dziedzictwo kulturowe – zarys dziejów*.

Wskazane tu nieprawidłowości, choć koncentrują się głównie na efektach uczenia się w kategorii wiedza, dotyczą także efektów w kategoriach umiejętności oraz kompetencje społeczne i powielane są w odniesieniu do wszystkich zajęć. W konsekwencji sposób sformułowania szczegółowych efektów uczenia się nie umożliwia stworzenia skutecznego systemu ich weryfikacji, który prowadzi do weryfikacji ogólnych założonych dla kierunku efektów uczenia się.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁶(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tych dyscyplinach oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy, jednak przyporządkowując kierunek do dyscyplin naukowych nie wzięto pod uwagę faktu, że oznacza to, że stanowią one podstawy teoretyczne kierunku jako

⁶W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

całości, a nie jego części, a przyporządkowanie kierunku do dwóch z tych dyscyplin w kilku procentach liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów i wynikający z tego przyporządkowania czas przeznaczony na kształcenie w zakresie tych dyscyplin, wskazuje na ich subsydiarny charakter.

Przyjęte dla kierunku ogólne efekty uczenia się są zgodne z profilem ogólnoakademickim i stanowiąc parafrazę charakterystyk dla 7. Poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji są zgodne z właściwym poziomem PRK i zakresem określonych w nim kompetencji. Jednakże nie w pełni odpowiadają one koncepcji kształcenia i przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych, ponieważ nie opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, osiągniętych przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) braku określenia roli poszczególnych dyscyplin naukowych w procesie kształcenia, 2) niewłaściwego przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych, 3) niezgodnej z przepisami koncepcji w zakresie wprowadzenia do procesu kształcenia zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i techniki kształcenia na odległość, 4) niespecyficznego sformułowania ogólnych efektów uczenia się, 5) niewłaściwego formułowania szczegółowych efektów uczenia się założonych dla poszczególnych zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Doprecyzowanie koncepcji kształcenia poprzez określenie roli dyscyplin naukowych w procesie kształcenia, ze wskazaniem na dyscypliny stanowiące teoretyczne podstawy kierunku, do których jest on przyporządkowany i dyscypliny o charakterze subsydiarnym, w zakresie których studenci otrzymują wiedzę o charakterze kontekstowym.
2. Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych stanowiących jego teoretyczne podstawy jako całości w wymiarze umożliwiającym osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się odpowiadających charakterystykom dla 7 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji.
3. Dostosowanie koncepcji w zakresie wprowadzenia do procesu kształcenia zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i techniki kształcenia na odległość do wymagań przepisów powszechnie obowiązujących.
4. Sformułowanie ogólnych założonych dla kierunku efektów uczenia się w sposób definiujący kompetencje, które osiągnie absolwent kierunku.
5. Sformułowanie efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć w sposób uszczegóławiający ogólne efekty uczenia się zgodnie z zakresem tych zajęć.
6. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Informacja o kierunku studiów obejmuje dwa typy dokumentów 1) informator ECTS dostępny w domenie publicznej, którego treści przyjmowane są uchwałą senatu i stanowią element programu studiów oraz 2) kartę przedmiotu dostępną po zalogowaniu do systemu, która stanowi oparte na informatorze ECTS narzędzie realizacji programu studiów. Zazwyczaj dokumenty te nie są kompatybilne, zawierając inne informacje o programie tych samych zajęć, w szczególności odnoszące się do treści programowych, metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów uczenia się, co prowadzi do dezinformacji o programie studiów.

Ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się są tak generycznie sformułowane, że umożliwiają wprowadzenie do programu studiów dowolnych treści, które będą odpowiadały tym efektom uczenia się, bo np. efekty nie wskazują na dyscypliny naukowe, w zakresie których studenci mają osiągnąć pogłębioną lub niepogłębioną wiedzę na kierunku. Jednocześnie systemowe nieprawidłowości polegające na tym, że znaczna część szczegółowych efektów uczenia się nie odpowiada znaczeniowo ogólnym efektom uczenia się założonym dla kierunku sprawia, że treści programowe prowadzące do osiągnięcia efektów szczegółowych, nie prowadzą do osiągnięcia powiązanych z nimi efektów ogólnych i odwrotnie.

Zasadniczo, w przypadku znacznej części zajęć nie zostały określone treści programowe służące osiągnięciu efektów uczenia się w kategoriach umiejętności i przede wszystkim kompetencje społeczne, koncentrując się na efektach uczenia się w kategorii wiedza. W będącym elementem programu studiów informatorze ECTS często nie sformułowano w ogóle treści programowych, lecz cele zajęć.

Treści programowe zajęć *język obcy w turystyce* i *język obcy specjalistyczny* nie umożliwiają opanowania ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ ESOKJ oraz specjalistycznej terminologii. Związane jest to ze stanowiskiem Uczelni, że poziom B2+ jest równoznaczny ze znajomością terminologii specjalistycznej, choć odpowiednia charakterystyka PRK te dwa elementy rozdziela („posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią”). I tak w przypadku zajęć *język obcy w turystyce* „student poznaje angielskie słownictwo z zakresu turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem geoturystyki, w tym także słownictwa z zakresu nauk o Ziemi, w tym: geologii, geomorfologii, meteorologii, hydrologii, ochrony środowiska. Poznaje także słownictwo angielskie typowe dla praktycznych aspektów turystyki”, przy czym tematyka zajęć obejmuje 1) uniwersytet i studia 2) obiekty geologiczne i geomorfologiczne jako atrakcje turystyczne, 3) stanowiska archeologiczne jako atrakcje turystyczne, 4) obiekty architektoniczne jako atrakcje turystyczne, 5) muzea, 6) obiekty przyrody ożywionej jako atrakcje turystyczne, 7) praktyczne aspekty turystyki i podróżowania, 8) wybrane kierunki turystyki krajowej i międzynarodowej i nie odnosi się wprost do kompetencji językowych. Jest to konsekwencją ogólnego założonego dla kierunku efektu uczenia się, który łączy kompetencje językowe z merytorycznymi, zacierając tym samym główny, właściwy dla zajęć kształtujących kompetencje obcojęzyczne, cel kształcenia. Kompetencje te kształtowane są także podczas innych zajęć, np. *marketing w procesie rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego*, dla których został sformułowany efekt „Posiada pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac (w języku polskim i obcym), wykorzystujących zarówno ujęcie teoretyczne, jak i dostępną bazę źródłową”, cele programowe (treści nie określono) nie odnoszą się do tych umiejętności. Dodatkowo – *mimo* że program studiów tego nie przewiduje – *kompetencje* językowe kształtowane są na zajęciach, do których nie przypisano efektów uczenia się w tym zakresie, np. *nowe trendy w turystyce* czy *zarządzanie i marketing w turystyce* (materiały dydaktyczne przygotowane są w języku angielskim, a

prace etapowe weryfikują m.in. kompetencje językowe). Treści programowe nie umożliwiają opanowania przez wszystkich studentów pogłębionej umiejętności przygotowania różnych prac pisemnych w tym badawczych w języku angielskim. Efekt ten został sformułowany z myślą o studentach przygotowujących prace dyplomowe w języku angielskim, z góry więc założono, że będzie osiągnięty tylko przez niektórych studentów kierunku. Wszystko to razem skutkuje brakiem systemowości w doborze treści programowych w zakresie kształtowania kompetencji posługiwania się językiem angielskim ze względu na cel zajęć: 1) nauczanie studentów tego języka na poziomie B2+ ESOKJ powiązanego z weryfikacją osiągnięcia tego celu i 2) stworzenie możliwości wykorzystania tej zweryfikowanej już kompetencji, a przy okazji jej doskonalenia podczas innych zajęć. W tym kontekście trzeba też wspomnieć, że w aspekcie niedostatków kierunku studenci wskazywali na języki obce, pracodawcy sygnalizowali, że niektórzy absolwenci mają trochę za niskie kompetencje językowe, a absolwenci wskazywali ten obszar jako wymagający doskonalenia.

Mając na uwadze przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych treści programowe w zakresie dyscypliny naukowej nauki o Ziemi i środowisku pozwalają na osiągnięcie ogólnych efektów uczenia „zna i rozumie w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające, złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu turystyki; ma uporządkowaną i podbudowaną metodologicznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia teoretyczne i praktyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej z zakresu turystyki” oraz „zna i rozumie główne tendencje rozwojowe i osiągnięcia dyscyplin związanych z turystyką” poprzez zagadnienia obejmujące podstawy geografii w turystyce, geograficzne uwarunkowania turystyki oraz problemy dotyczące krajobrazu i walorów widokowych w turystyce. Natomiast w przypadku dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna ze wskazanymi wyżej efektami uczenia się związane są specyficzne treści programowe realizowane w zakresie ICT w turystyce, rodzajów turystyki, zastosowań statystyki w turystyce, planowania i zagospodarowania turystycznego, podstaw przedsiębiorczości, GIS w turystyce, tworzenia i promocji produktów turystycznych, nowych trendów w turystyce. Ponadto, treści programowe z zakresów obu dyscyplin naukowych realizowane są w ścisłym powiązaniu ze sobą w związku z zagadnieniami dotyczącymi atrakcji turystycznych Polski i świata, przyrodniczych oraz społecznoekonomicznych zagrożeń dla współczesnej turystyki. Co charakterystyczne ilość treści mierzona liczbą punktów ECTS przypisanych do poszczególnych zajęć z zakresu nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej nie odpowiada proporcjom wynikającym z przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych. W przypadku dyscypliny naukowej historia nie określono treści programowych, a jedynie cele zajęć, które obejmują elementy dziedzictwa kulturowego w Polsce, elementy rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego w przeszłości i współczesności, wybrane zagadnienia z dziejów gospodarczych Polski i Europy, wybrane zagadnienia dotyczące dziejów wojskowości w Polsce i Europie, wybrane zagadnienia z dziejów polskiej i europejskiej kultury oraz wybrane zagadnienia dotyczące politycznych dziejów Europy. Cele te obejmują podstawową wiedzę ogólną w dyscyplinie naukowej historia nie odnoszą się do wiedzy dotyczącej metod i teorii wyjaśniających i kluczowych zagadnień teoretycznych w tej dyscyplinie. W przypadku nauk o sztuce cele programowe zostały zredukowane do metod opisu dzieła sztuki i problemów i metod dokumentacji zabytków bez podania merytorycznej wiedzy umożliwiającej sporządzenie takiego opisu lub dokumentacji.

Zalecana literatura, w większości wydana po 2000 r., zapewnia aktualność treści programowych, a publikacje starsze nie straciły aktualności.

Nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów nie zapewnia osiągnięcia przez studentów wiedzy w pogłębionym stopniu, która obejmuje wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu wszystkich czterech dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne kierunku, czyli tych, do których kierunek został przyporządkowany. W szczególności dotyczy to nauk o sztuce w wymiarze 4 ECTS (*problemy i metody dokumentacji zabytków kultury i metody opisu dzieła sztuki*) na specjalności *dziedzictwo kulturowe*. Jednocześnie na specjalności *gospodarka turystyczna* w ogóle nie przewidziano punktów ECTS na zajęcia w dyscyplinach historia i nauki o sztuce. W przypadku geografii społeczno-ekonomicznej na specjalności *gospodarka turystyczna* liczba punktów ECTS pozwala osiągnąć odpowiednie efekty, ponieważ jest ona znacząco wyższa niż liczba wynikająca z procentowego przyporządkowania kierunku do tej dyscypliny. Nieprawidłowo zostały przypisane punkty ECTS do praktyk zawodowych, ponieważ 90 godzinom odpowiadają 3 ECTS, a nie 1 ECTS jak wskazuje program studiów.

Analogicznie jest w przypadku liczby godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. W odniesieniu do całego programu studiów w związku z przyporządkowaniem kierunku do czterech dyscyplin naukowych liczba tych godzin jest zbyt niska. W odniesieniu do poszczególnych zajęć i grup zajęć nie jest możliwe osiągnięcie kompetencji odpowiadających charakterystyce PRK o kodzie P7S_WG w dyscyplinie nauki o sztuce w wymiarze 45 godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów (*problemy i metody dokumentacji zabytków kultury i metody opisu dzieła sztuki*). ~~Jednocześnie na specjalności *gospodarka turystyczna* w ogóle nie przewidziano godzin na zajęcia w dyscyplinach historia i nauki o sztuce. W przypadku geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej na specjalności *gospodarka turystyczna* liczba godzin pozwala osiągnąć odpowiednie efekty, ponieważ jest ona znacząco wyższa niż liczba wynikająca z procentowego przyporządkowania kierunku do tej dyscypliny.~~ Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia w odniesieniu do całego programu studiów jest zgodna z wymaganiami.

Układ zajęć w harmonogramie programu studiów nie umożliwia wszystkim studentom kierunku osiągnięcia kompetencji na 7 poziomie PRK, tj. odpowiadających charakterystyce o kodzie P7S_WG we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek. W ramach specjalności *gospodarka turystyczna* program studiów nie obejmuje zajęć w dyscyplinach naukowych historia i nauki o sztuce, do których kierunek jest przyporządkowany, natomiast w ramach specjalności *dziedzictwo kulturowe*, poza zajęciami *podstawy geografii w turystyce* nie ma treści powiązanych z naukami o Ziemi i środowisku oraz geografią społeczno-ekonomiczną i gospodarką przestrzenną. W zamierzeniu niedostatki te są kompensowane w ramach tzw. modułów fakultatywnych z zajęciami do wyboru, ale w ramach ocenianego programu studiów na jedynej realizowanej specjalności *gospodarka turystyczna* są to: *rynk turystyczne Europy, turystyka a środowisko, turystyka kwalifikowana oraz zarządzanie i marketing w turystyce*.

Na kierunku turystyka główną formą zajęć są wykłady, które stanowią 35-37% godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów. Drugie w kolejności są laboratoria (forma ta nie jest związana ze sposobem prowadzenia zajęć, lecz liczebnością grup studenckich), które obejmują ponad 18% godzin zajęć na specjalności *gospodarka turystyczna* i 23% na dziedzictwie kulturowym; 14% stanowi udział ćwiczeń terenowych, które dodatkowo uzupełnia 15-dniowa praktyka zawodowa w wymiarze 90 godzin. Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w

poszczególnych formach aktywizujących i wykładowych oraz liczebność grup studenckich zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Program studiów przewiduje formalnie zajęcia do wyboru w wymiarze większym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów. Do tych zajęć należą prowadzone na kierunku specjalności, cztery tzw. *moduły fakultatywne z zajęciami do wyboru, moduł ogólnouczelniany, pracownia magisterska i seminaria magisterskie*. Uczelnia nie prowadzi jednak rekrutacji na kierunek, lecz na specjalności, które są uruchamiane, jeśli zapisze się na nie minimum 5 osób. System ten nie umożliwia więc dokonania wyboru studentom, lecz kandydatom na studia. W ramach specjalności program studiów oferuje wybór odnoszący się do czterech tzw. *modułów fakultatywnych, modułu ogólnouczelnianego, pracowni magisterskiej i seminarium dyplomowego* (razem 45 ECTS). W ramach *modułów fakultatywnych* uruchamiane są jednak te zajęcia, które wybrała większość studentów, tak więc mniejszość nie ma możliwości elastycznego kształtowania ścieżki edukacyjnej. Realny wybór każdego ze studentów odnosi się więc do zajęć ogólnouczelnianych, *pracowni magisterskiej i seminarium magisterskiego*, we wspólnym wymiarze 33 ECTS, co stanowi 27,5% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.

Uczelnia formalnie wykazała zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek w wymaganej liczbie punktów ECTS. Jednak wskazano na powiązanie tych zajęć tylko z dwiema dyscyplinami naukowymi - naukami o Ziemi i środowisku oraz z historią, pomijając zajęcia prowadzone w dyscyplinach nauki o sztuce i geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarka przestrzenna. Jednocześnie nie powiązano tych zajęć z konkretną dyscypliną naukową. Zastrzeżenie budzi dobór zajęć, ponieważ znaczna część z nich nie mieści się w dyscyplinach naukowych - nauki o Ziemi i środowisku lub historia, np. *marketing w procesie rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego, zarządzanie w procesie rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego, zastosowanie statystyki w turystyce, metodyka i techniki obsługi ruchu turystycznego, wprowadzenie na rynek pracy, metody opisu dzieła sztuki, problemy i metody dokumentacji zabytków kultury, historyczny i współczesny rynek sztuki, podstawy prawne współczesnej dokumentacji zabytków w Polsce, warsztat badań w turystyce, nowe trendy w turystyce, podstawy przedsiębiorczości*, tzw. *moduł ogólnouczelniany*. Już wyłączenie 3-4 zajęć (w zależności od przypisanej im liczby punktów) z grupy zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek skutkuje niespełnieniem wymagań określonych w odpowiednich przepisach prawa.

Program studiów obejmuje zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie języka angielskiego. Składają się na nie *język obcy w turystyce i język obcy specjalistyczny* w łącznym wymiarze 45 godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów oraz 5 punktów ECTS. Wymiar ten zapewnia studentom o kompetencjach wstępnych na poziomie B2 ESOKJ opanowanie ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ oraz specjalistycznej terminologii. Wymiar ten nie zapewnia osiągnięcia przez studentów efektu uczenia się odnoszącego się do kształtowania kompetencji językowych w szczególności w zakresie czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz pogłębionej umiejętności przygotowania różnych prac pisemnych w tym badawczych. W procesie rekrutacji nie jest weryfikowana znajomość języka angielskiego, co umożliwi przyjęcie na studia osób, które tego języka nie znają lub mają opanowany na poziomie A1-B1 ESOKJ. W takim przypadku wymiar ten nie zapewnia opanowania ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ oraz specjalistycznej terminologii.

Mimo, że program studiów nie przewiduje wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość, część zajęć jest w ten sposób prowadzona. Są to *podstawy przedsiębiorczości* (wykład i laboratorium),

wprowadzenie na rynek pracy oraz język obcy specjalistyczny (ćwiczenia), w semestrze zimowym były to zastosowanie turystyki w statystyce (laboratorium). Liczba punktów ECTS dla zajęć prowadzonych wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość mieści się w limicie określonym w odpowiednich przepisach prawa.

Katalog wyszczególnionych w programie studiów metod kształcenia jest stosunkowo skromny. Obejmuje on wykład multimedialny, film, prezentacje multimedialne, pracę indywidualną i zespołową, pracę z literaturą, pracę z bliżej nieokreślonymi materiałami źródłowymi, dyskusję, pogadankę, wykonywanie zadań pisemnych, wykonywanie bliżej nieokreślonych ćwiczeń lub zadań (które zostały uszczegółowione w pojedynczych przypadkach do waloryzacji turystycznej wybranego obszaru lub wykonania projektu prowadzenia animacji czasu wolnego), ćwiczeń terenowych.

Dobór metod w programie poszczególnych kursów nie zapewnia osiągnięcia wszystkich założonych dla nich efektów uczenia się. Np. w ramach zajęć *moduł fakultatywny z przedmiotami do wyboru I* (specjalność *gospodarka turystyczna*) student powinien osiągnąć następujące efekty uczenia się 1) „Ma pogłębioną wiedzę o rynkach turystycznych na świecie”, 2) „Interpretuje zjawiska (sic!) i procesy turystyczne w pracy badawczej i działaniach praktycznych odnoszące się do światowych rynków, 3) „Ma pogłębioną wiedzę z zakresu tych nauk, z którymi związane są rynki turystyczne, a także zna terminologię z tych obszarów na poziomie rozszerzonym”, 4) „Samodzielnie zbiera i interpretuje wiedzę dotyczącą rynków turystycznych oraz na ich podstawie formułuje odpowiednie wnioski”, 5) „Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i poszerzania wiedzy o rynkach turystycznych, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się własnego i innych osób” przy pomocy następującego katalogu metod dydaktycznych: wykład multimedialny, wykład informacyjny, praca z literaturą, dyskusje, studia przypadków, które bezpośrednio nie odnoszą się kształtowania efektów uczenia się o nr. 4 i 5. W przypadku zajęć *geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)* (specjalność *gospodarka turystyczna*) student powinien osiągnąć efekty uczenia się: 1) „Ma pogłębioną wiedzę z zakresu nauk turystycznych umożliwiającą dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie dotyczących uwarunkowań turystyki, zarówno przyrodniczych jak i społeczno-ekonomicznych”, 2) „Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do opisu i analizowania geograficznych uwarunkowań turystyki”, 3) „Stosuje zaawansowane techniki i narzędzia badawcze w zakresie uwarunkowań turystyki pozwalające analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informację”, 4) „Biegłe wykorzystuje literaturę naukową z zakresu uwarunkowań turystyki w języku polskim; czyta ze zrozumieniem skomplikowane teksty naukowe w języku obcym”, 5) „Systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą z zakresu uwarunkowań turystyki, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa regionu”, ale stosowana jedyna wykładowa metoda dydaktyczna jest właściwa tylko do kształtowania efektu nr 1. Wymienione w programach zajęć metody dydaktyczne nie uwzględniają jednak rzeczywiście stosowanych metod, których katalog jest znacznie szerszy, co znajduje potwierdzenie w wypowiedziach nauczycieli i studentów. **Rekomenduje się** dostosowanie opisu metod dydaktycznych, do realizowanej praktyki dydaktycznej. O ile jednak efekty uczenia się w kategorii wiedza studenci osiągają przy wykorzystaniu celowo dobranych metod dydaktycznych, to już część umiejętności i niemal wszystkie kompetencje społeczne osiągają niejako przy okazji, na tyle, na ile zdobywanie wiedzy pozwala na kształtowanie innych kompetencji.

W doborze metod dydaktycznych są uwzględniane najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, a w nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, np. specjalistyczne oprogramowanie komputerowe, wspomagające osiągnięcie przez studentów efektów

uczenia się. Jednocześnie w ich stosowaniu nie jest pełni właściwie wykorzystywany potencjał kształcenia w zakresie metod i technik kształcenia na odległość, ponieważ – co wykazały hospitacje – m.in. w związku z wyłączonymi kamerami wszystkich uczestników zajęć jest tracony kontakt między prowadzącym i studentami. **Rekomenduje się** takie wykorzystanie narzędzi komunikowania się na odległość, by w sposób stały ten kontakt zapewnić.

Metody dydaktyczne stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. W procesie kształcenia wykorzystywane jest oprogramowanie GIS, systemy rezerwacyjne używane w biurach turystycznych, oprogramowanie statystyczne.

Ujęte w programie zajęć *pracownia magisterska* i *seminarium magisterskie* metody dydaktyczne umożliwiają udział studentów w działalności naukowej, polegają one na dyskusji nad koncepcją i planem pracy oraz zagadnieniami podejmowanymi w pracy magisterskiej, prezentacji przez studentów w formie pisemnej i ustnej kolejnych etapów realizacji pracy magisterskiej, weryfikacji materiałów i danych źródłowych; wykorzystaniu specjalistycznych technik opracowania danych i przygotowaniu najważniejszych elementów konstrukcji tekstu pracy magisterskiej.

Uwzględnione w programie zajęć *język obcy w turystyce* i *język obcy* wraz z specjalistycznymi metodami dydaktycznymi: praca indywidualna i zespołowa, dyskusja dydaktyczna, ćwiczenia z wypowiedzi pisemnej, pogadanka, praca z literaturą nie umożliwiają osiągnięcia założonego dla kierunku efektu uczenia się „porozumiewa się w języku obcym posługując się komunikacyjnymi kompetencjami językowymi w stopniu zaawansowanym. Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz ma pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych (w tym badawczych) oraz wystąpień ustnych dotyczących zagadnień szczegółowych z turystyki w języku obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”, nie uwzględniając np. przygotowania w języku angielskim prac badawczych. Efekty uczenia się z zakresu kompetencji językowych przypisane są też do innych zajęć, np. *geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)*: „czyta ze zrozumieniem skomplikowane teksty naukowe w języku obcym”, ale podczas tych zajęć nie są stosowane metody dydaktyczne służące kształceniu kompetencji językowych, w tym zakresie przygotowywania różnych prac pisemnych, w tym badawczych, a wykaz literatury nie przewiduje żadnych opracowań naukowych w języku angielskim.

Stosowane metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu kształcenia do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, co wyraża się np. w udostępnianiu dodatkowych materiałów dydaktycznych (np. teksty zawierające treści zajęć zapisane dużą czcionką), indywidualnym wyznaczeniu zakresu materiału do przygotowania, możliwości korzystania z dyktafonu.

Metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne są wykorzystywane pomocniczo.

Dla praktyk zawodowych niezależnie od specjalności zostało założonych pięć efektów uczenia się: 1) „zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w branży turystycznej”, 2) „samodzielnie planuje własną karierę zawodową lub naukową”, 3) „Potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role, a także organizować pracę zespołową”, 4) „Systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą i humanistyczną, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy”, 5) „Potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy”. Efekty te poprzez swoją generyczność są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do innych zajęć, ale jednocześnie nie określają zakresu kompetencji, które student powinien osiągnąć podczas praktyk zawodowych w powiązaniu z przyszłą działalnością

zawodową właściwą dla specjalności, a nawet wewnątrz specjalności. **Rekomenduje się** sprofilowanie praktyk, np. na praktyki hotelarskie, w biurach podróży itp. ze specyficznymi, założonymi dla nich efektami uczenia się umożliwi także włączenie ich do grupy zajęć do wyboru, umożliwi też ich właściwe programowanie i przebieg.

Dla praktyk zawodowych na kierunku nie określono treści programowych. Zostały jedynie określone wymagania w postaci ramowego programu wspólnego dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Przyrodniczych. Obejmują one częściowo redundantne: zapoznanie się z zasadami funkcjonowania podmiotu; zapoznanie się ze specyfiką i organizacją placówki, w której student odbywa praktykę; znajomość misji, założeń programowych i podstawy prawnej, określającej działalność placówki; w porozumieniu z zakładowym opiekunem praktyki ustalenie indywidualnego zakresu czynności którą ma zrealizować student. Program praktyk nie określa czynności, które student powinien wykonać podczas praktyki, aby osiągnąć zakładane efekty uczenia się. W związku z tym nie ma możliwości oszacowania, czy w czasie przeznaczonym na praktyki student zdąży wykonać te czynności, a studenci przekraczają czas wyznaczony w programie studiów. Jednocześnie w przypadku ocenianego kierunku liczba punktów ECTS nie odpowiada godzinowemu wymiarowi praktyk zawodowych.

Czynności wykonywane przez studentów podczas praktyk nie umożliwiają jednocześnie osiągnięcia zakładanych dla praktyk efektów uczenia się np. „Zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości w branży turystycznej”, „samodzielnie planuje własną karierę zawodową lub naukową”, „Systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą i humanistyczną, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy”

Na kierunku rekomendowane są następujące miejsca praktyk: biura turystyczne, operatorzy rynku turystycznego, obiekty i instytucje: turystyczne, kulturalno-rozrywkowe, sportowe, muzea itp., hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, schroniska turystyczne, punkty informacji turystycznej, urzędy administracji samorządowej w szczególności wydziały zajmujące się zagadnieniami turystyki, podmioty zrzeszone w Śląskiej Izbie Turystyki oraz inne nie wymienione podmioty, których działalność wiąże się z profilem kształcenia na danym kierunku studiów i pozwala osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Choć dobór tych instytucji odpowiada koncepcji kształcenia dla ocenianego kierunku, to w znacznej części z nich nie jest możliwy do osiągnięcia efekt „Systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą i humanistyczną, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy”.

Praktyki zaliczane są przez opiekuna praktyk w Uczelni. Warunkiem zaliczenia praktyk jest ich odbycie zgodnie z indywidualnym planem praktyk, przedstawienie raportu przebiegu praktyki, którego wzór zawiera 1) miejsce na opis zadań i czynności wykonanych przez studenta, 2) efekty uczenia się, 3) oświadczenie studenta, że wykonał opisane czynności, 4) ocenę zakładowego opiekuna praktyk wyrażone w skali ocen.

Narzędzie to nie w pełni umożliwia skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów, ponieważ nie zakłada oceny osiągnięcia każdego z zakładanych efektów uczenia się, a jedynie ocenę zbiorczą. Nie zakłada też oceny opisowej w powiązaniu z osiągnięciem poszczególnych efektów uczenia się, argumentującej ocenę końcową. Nie przewiduje się też załączania przez studenta materialnych dowodów potwierdzających osiągnięcie efektów uczenia się, w postaci wykonanych przez studentów prac.

Jednocześnie na kierunku umożliwia się zaliczenie praktyki na podstawie udokumentowanego, a uzyskanego poza Uczelnią doświadczenia zawodowego, udziału w obozie naukowo-badawczym lub w innym przypadku, zgodnym z profilem kształcenia kierunku studiów lub specjalności. Stosowanie tej procedury jest niewłaściwe z punktu widzenia obowiązującego prawa, a w związku ze zmianami w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce będzie możliwe od nowego roku akademickiego, wraz z wejściem w życie regulaminu studiów, który będzie określał odpowiednie zasady. Niemniej jednak, w przeciwieństwie do dokumentacji praktyk zawodowych, odpowiedni dokument obejmuje weryfikację zakładu pracy, zakresu czynności w związku ze sprawowanym stanowiskiem i w sposób opisowy odnosi się do czynności wykonywanych przez studenta w odniesieniu do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Oświadczenie studenta jest poświadczane przez zakład pracy, ale nie zakłada się załączania przez studenta materialnych dowodów potwierdzających osiągnięcie efektów uczenia się. Procedura nie przewiduje też ich weryfikacji przez Uczelnię. **Rekomenduje się** uzupełnienie procedur co najmniej o weryfikację osiągnięcia przez studentów założonych dla praktyk efektów uczenia się przez Uczelnię.

O ile liczba opiekunów praktyk w zakładach pracy umożliwia ich realizację, to ich kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nie zawsze zapewniają osiągnięcie przez studentów zakładanych dla praktyk efektów uczenia się, np. pracownicy biur podróży w powiązaniu z efektem „systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą i humanistyczną, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy”. Kompetencje opiekuna praktyk w Uczelni są właściwe.

Analogicznie jest w przypadku miejsc odbywania praktyk dotyczy to m.in. biur podróży w aspekcie wskazanego wyżej efektu, ale też w organizacjach zajmujących się zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego lub kulturowego. Na przykład w Zespole Parków Krajobrazowych województwa łódzkiego, terenowym oddziale Nadpilicznych Parków Krajobrazowych nie ma warunków do osiągnięcia tego efektu w części dotyczącej aktualizowania wiedzy humanistycznej i działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy.

Na kierunku dopuszcza się za zgodą Uczelni realizację praktyk w trybie hybrydowym lub zdalnym, ale nie określa się zasad doboru miejsc odbywania w tej formie praktyk, stosowane metody kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się nie są dostosowane do potrzeb procesu nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w sposób umożliwiający osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady. Zostały one określone na poziomie ogólnouczelnianym i wydziałowym, wskazując na osoby, które odpowiadają za organizację i nadzór nad praktykami na kierunku oraz określenie ich zadań i zakresu odpowiedzialności. Zasady określają też ogólne reguły doboru przez studentów (Uczelnia nie zapewnia miejsc praktyk, stojąc na stanowisku, że ich poszukiwanie „należy uważać za istotny element realizacji jednego z podstawowych celów praktyki - rozpoczęcia samodzielnej aktywności zawodowej”, choć kompetencja ta nie została przewidziana w efektach uczenia się, a czynność ta nie została ujęta w ramowym programie praktyk, a więc nie został też na nią przewidziany nakład pracy studenta). **Rekomenduje się** uwzględnienie tego elementu w programie praktyki. Jednocześnie nie zostały określone zapewniające osiągnięcie efektów uczenia się (np. odnoszących się do pracy w grupie i kierowania grupą) kryteria, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jak i wymagania wobec opiekunów praktyk w zakładach pracy.

Nie zostały określone reguły zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta, warunki kwalifikowania na praktykę, reguły przeprowadzania hospitacji praktyk, zadania opiekunów praktyk w miejscu ich odbywania oraz zakres współpracy osób nadzorujących praktyki na kierunku z opiekunami praktyk i sposoby komunikowania się.

Miejsce praktyk znalezione przez studenta formalnie nie podlega zatwierdzeniu w oparciu o z góry określone i formalnie przyjęte kryteria jakościowe. Student jedynie przekazuje informację obejmującą nazwę i adres zakładu pracy, planowany czas realizacji praktyk, zakres szczegółowy praktyk oraz dane opiekuna zakładowego praktyk, do opiekuna akademickiego praktyki zawodowej. Choć odpowiedni regulamin tego nie przewiduje, to Uczelnia – w związku z zapisami w systemie zapewnienie jakości kształcenia – aprobuje miejsca odbywania praktyk, jak i opiekuna w zakładzie pracy. **Rekomenduje się** wyraźne wskazanie w regulaminie, że zarówno miejsce odbywania praktyk, jak i osoba opiekuna praktyk w zakładzie pracy wymagają zatwierdzenia ze strony Uczelni.

Program praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia uczelni oraz opiekunowie praktyk, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnane na praktykach podlegają systematycznej ocenie z udziałem studentów. Na kierunku obowiązują odpowiednie regulacje, przygotowywane są raporty, są one wykorzystywane w ustawicznym doskonaleniu programu praktyk i ich realizacji, ale działania te nie są w pełni skuteczne w odniesieniu do takich elementów jak określenie efektów uczenia się i prowadzących do ich osiągnięcia treści programowych, doboru miejsc praktyk i opiekunów praktyk w przeprowadzających je organizacjach.

Rozplanowanie zajęć jest zgodne z zasadami higieny pracy i umożliwia systematyczne uczenie się oraz efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Zajęcia zaplanowane są w ciągu 1-3 kolejnych dni w tygodniu w wymiarze 6-10 godzin dydaktycznych z 15 minutowymi przerwami po 90 minutach i stałą 45 minutową przerwą o godzinie 13.00. Zajęcia planowane są w zwartych blokach, bez tzw. okienek. Zajęcia on-line odbywają się w jednym dniu tygodnia, w którym nie są organizowane zajęcia w siedzibie Uczelni.

Liczba egzaminów zaplanowanych w jednym semestrze nie przekracza trzech, a w sesji egzaminacyjnej zapewnia się co najmniej jednodniową przerwę między egzaminami. Organizacja sesji egzaminacyjnej umożliwia weryfikację efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe nie są w pełni zgodne z efektami uczenia się i nie w pełni uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań we wszystkich dyscyplinach naukowych, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również nie zawsze uwzględnią wyniki działalności

naukowej uczelni we wszystkich czterech dyscyplinach, ze szczególnym wskazaniem na nauki o sztuce, jak i w zakresie kształtowania kompetencji posługiwania się językiem obcym.

Formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia dla całego programu studiów zostały określone prawidłowo, jednak szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, jak liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów dla poszczególnych zajęć, nie umożliwia studentom osiągnięcia na wymaganym poziomie efektów uczenia się we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek. Harmonogram realizacji programu studiów nie umożliwia wszystkim studentom indywidualizacji ścieżki kształcenia w wymiarze 30% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, nie obejmuje w proporcjach odpowiadających przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek, w wymaganym wymiarze punktów ECTS.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, ale są mało zróżnicowane w powiązaniu kategoriami w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, nie prowadząc do celowego osiągania efektów uczenia się głównie w zakresie ostatniej grupy kompetencji. Metody kształcenia umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów nie zawsze zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) częściowo wykluczającej się dokumentacji programu studiów, 2) doboru treści programowych, które nie zawsze prowadzą do osiągnięcia przez studentów wszystkich założonych dla kierunku ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się, 3) wymiaru zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów oraz przypisana im liczba punktów ECTS nie w pełni pozwalają na osiągnięcie kompetencji w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek, jak i osiągnięcie efektów uczenia się w szczególności sformułowanych dla praktyk zawodowych i zajęć kształtujących umiejętności komunikowania się w języku obcym, 4) układu zajęć w harmonogramie realizacji programu studiów, który nie zapewnia wszystkim studentom kierunku osiągnięcia kompetencji odpowiadających charakterystyce P7S_WG w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych, do których został on przyporządkowany, 5) nie zapewniania wszystkim studentom możliwości indywidualizacji ścieżki kształcenia w wymiarze 30% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, 6) nie zapewnienia w programie studiów zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek w proporcjach odpowiadających temu przyporządkowaniu, 7) mało zróżnicowanych metod dydaktycznych, które nie prowadzą w sposób celowy do osiągnięcia efektów uczenia się we wszystkich kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, 8) niewłaściwej organizacji i realizacji praktyk zawodowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Zapewnić korelację informacji zawartych w informatorze ECTS dostępnym w domenie publicznej i kartach przedmiotu dostępnych po zalogowaniu do systemu.
2. Zapewnić treści programowe umożliwiające osiągnięcie przez studentów wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia.
3. Zapewnić wymiar godzin z udziałem nauczycieli akademickich i studentów oraz określić nakład pracy wyrażony w punktach ECTS w sposób umożliwiający osiągnięcie przez studentów ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się.
4. Przygotować harmonogram realizacji programu studiów zapewniający wszystkim studentom kierunku osiągnięcie kompetencji odpowiadających charakterystyce P7S_WG w zakresie wszystkich dyscyplin naukowych, do których został on przyporządkowany.
5. Zapewnić w programie studiów zajęcia, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.
6. Zapewnić w programie studiów zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową we wszystkich dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek w proporcjach odpowiadających temu przyporządkowaniu.
7. Zapewnić zróżnicowanie metod dydaktycznych prowadzących do osiągnięcia wszystkich założonych dla kierunku efektów uczenia się.
8. Zapewnienie prawidłowej realizacji praktyk poprzez:
 - a) określenie specyficznych efektów uczenia się i treści programowych prowadzących do ich osiągnięcia;
 - b) wprowadzenie narzędzi i metod weryfikacji efektów uczenia się umożliwiających skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z założonych dla praktyk efektów uczenia się;
 - c) określenie i przestrzeganie kryteriów doboru miejsc i opiekunów praktyk w zakładach pracy w sposób umożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się i realizację czynności określonych w programie praktyk;
 - d) wprowadzenie skutecznego systemu monitorowania jakości praktyk zawodowych.
9. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na kierunek studiów turystyka nie są w pełni przejrzyste i nie zapewniają kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. W uchwale rekrutacyjnej sformułowane zostały oczekiwania wobec kandydatów, które nie są zrozumiałe i nie odpowiadają przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych.

Oczekuje się np., że kandydat będzie posiadał uporządkowaną wiedzę ogólną obejmującą terminologię, teorie i metodologię z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych i posiadał podstawowe umiejętności badawcze, obejmujące formułowanie i analizę problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na rozwiązywanie problemów w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, ale nie określa się o jakie dziedziny i dyscypliny naukowe chodzi. Jednocześnie w innych punktach zawęży się oczekiwane kompetencje kandydata do znajomości podstawowych zjawisk i procesów przyrodniczych i społecznych oraz posiadania wiedzy o miejscu i znaczeniu nauk przyrodniczych i społecznych w systemie nauk oraz ich specyfice przedmiotowej i metodologicznej. Nie formułuje się żadnych oczekiwań w odniesieniu do nauk humanistycznych, a przede wszystkim w odniesieniu do dyscyplin, do których kierunku został przyporządkowany. Jednocześnie Uczelnia nie dokonuje weryfikacji, czy kandydaci te oczekiwania spełniają, ponieważ wstęp na studia odbywa się po złożeniu wymaganych dokumentów i rejestracji kandydata w systemie. Zasady rekrutacji zakładają co prawda, że w przypadku kandydatów na studia drugiego stopnia, którzy nie osiągnęli efektów uczenia się wymaganych do podjęcia studiów Uniwersytet Śląski stwarzać będzie odpłatną możliwość uzupełnienia tych efektów, ale jednocześnie w przypadku, gdy postępowanie kwalifikacyjne polega wyłącznie na złożeniu wymaganych dokumentów nie powołuje się Wydziałowych Komisji Rekrutacyjnych, tak więc proces rekrutacji nie podlega żadnemu merytorycznemu monitorowaniu. Tak sformułowane zasady rekrutacji nie zapewniają kandydatów o kwalifikacjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się wychodząc z fałszywego założenia, że możliwe jest uzupełnienie kompetencji osiąganych podczas sześciomiesięcznych studiów pierwszego stopnia obejmujących w zaawansowanym stopniu wiedzę w odniesieniu do wybranych faktów, obiektów i zjawisk oraz dotyczących ich metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi, stanowiących podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne kierunku w niezdefiniowanym krótkim okresie poprzedzającym zajęcia w zakresie tych dyscyplin naukowych objętych programem studiów drugiego stopnia. Jednocześnie, mimo że na kierunku oferowany jest tylko język angielski zasady rekrutacji nie odnoszą się do poziomu kompetencji wstępnych w tym języku. Warunki rekrutacji są jednocześnie bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Uchwała rekrutacyjna zawiera regulacje dotyczące osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych, posiadaczy zagranicznych i międzynarodowych świadectw maturalnych.

Uniwersytet informuje kandydatów o oczekiwanych od nich kompetencjach cyfrowych niezbędnych w procesie rekrutacji i wymaganiach sprzętowych w przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz o wsparciu w zapewnieniu odpowiedniego sprzętu.

Warunki i procedury potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa odpowiednia uchwała senatu. Procedury te przeprowadza komisja składająca się z właściwego dyrektora kierunku oraz nauczycieli akademickich będących koordynatorami modułów, dla których osiągnięcie efektów uczenia się ma zostać poddane weryfikacji. Warunki i procedury potwierdzanie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej zostały uregulowane w kilku dokumentach, w tym odnoszących się do mobilności

studentów. Dziekan lub jego pełnomocnik ds. kształcenia, porównują efekty uczenia się osiągnięte w innej uczelni z efektami uczenia się założonymi dla ocenianego kierunku, wyznaczają różnice programowe i czas na ich wyrównanie. Procedury te zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów.

Na kierunku istnieje poczucie, że wymagania merytoryczne i formalne stawiane pracom dyplomowym są ujednoczone, a prace dyplomowe muszą je spełniać, co nie w pełni znajduje potwierdzenie w samych pracach, o czym niżej. Wymagania merytoryczne nie zostały przy tym określone ani w ogólnej części programu studiów, ani w części szczegółowej: seminarium magisterskie i pracownia magisterska. Nie jest jasne w jakiej dyscyplinie lub dyscyplinach naukowych może powstać praca magisterska na kierunku turystyka i jakie wymagania merytoryczne powinna spełniać praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia z uwzględnieniem progresu między poziomami studiów.

W procesie dyplomowania biorą udział osoby o właściwym dorobku naukowym, posiadające stopnie naukowe w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek. Jednak nie w pełni właściwy jest dobór osób biorących udział w komisjach podczas egzaminów dyplomowych. Na specjalności dziedzictwo kulturowe nie ma przedstawiciela dyscypliny wiodącej dla kierunku, a na specjalności gospodarka turystyczna przedstawicieli dyscypliny historia, do której kierunek jest przyporządkowany w 40% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów. **Rekomenduje się** dobór osób biorących udział w procesie dyplomowania w sposób uwzględniający interdyscyplinarność kierunku.

Regulamin studiów określa ogólne zasady systemu weryfikacji efektów uczenia się, w tym m.in. zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego, skali ocen stosowanej w Uczelni, warunków uzyskania zaliczenia, sposobu ustalania terminarza zaliczeń i egzaminów, w tym zaliczeń i egzaminów poprawkowych oraz zasad przyznawania i ustalania terminu egzaminu komisyjnego. Określono w nim również warunki zaliczania i powtarzania semestrów, sposób obliczania semestralnej średniej z uzyskanych ocen, a także warunki skreślenia z listy studentów. W Regulaminie studiów określono również wytyczne dotyczące sposobów dostosowania formy egzaminów i zaliczeń do możliwości i potrzeb osób z niepełnosprawnością. Regulamin ustanawia sposób przekazywania studentom informacji o uzyskanych ocenach na każdym etapie studiów oraz na ich zakończeniu. W terminie 14 dni od ogłoszenia wyników egzaminu lub zaliczenia student ma prawo na dyżurach dydaktycznych osoby weryfikującej efekty uczenia się do wglądu do pracy pisemnej. Powyższe zapisy umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji efektów uczenia się, bezstronność, rzetelność i przejrzystość tego procesu, a także wiarygodność i porównywalność ocen. Jednocześnie przyjęte na ocenianym kierunku zasady nie w pełni zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen, zwłaszcza w procesie dyplomowania, o czym poniżej. Regulamin studiów określa postępowanie w sytuacjach konfliktowych związanych z kwestionowaniem przez studenta oceny egzaminu lub zaliczenia, wprowadzając tzw. komisyjne formy weryfikacji oraz zasady postępowania (postępowanie dyscyplinarne) w przypadku stwierdzenia zachowań nieetycznych lub uchybiających godności studenta, w tym takich jak przypisanie sobie przez studenta autorstwa części lub całości cudzego utworu czy ściąganie na egzaminie lub zaliczeniu.

W przypadku zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość została przyjęta zasada, że weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odbywa się przez bieżącą kontrolę postępów w nauce w sposób umożliwiający identyfikację studentów, przy zachowaniu bezpieczeństwa danych, a przeprowadzanie zaliczeń i egzaminów kończących określone zajęcia odbywa się w siedzibie uczelni.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się nie w pełni są specyficzne i nie zawsze zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Na przykład dla zajęć *marketing w procesie rozpowszechniania dziedzictwa kulturowego* (specjalność *dziedzictwo kulturowe*) zaplanowano następujące efekty uczenia się: 1) „Posiada pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac (w języku polskim i obcym), wykorzystujących zarówno ujęcie teoretyczne, jak i dostępną bazę”, 2) „Samodzielnie zbiera i interpretuje wiedzę (w tym dane empiryczne) oraz na ich podstawie formułuje odpowiednie wnioski”, 3) „Wykazuje umiejętność formułowania uzasadnionych sądów na podstawie danych pochodzących z różnych źródeł oraz wiedzy pozyskiwanej z różnych dyscyplin” oraz 4) „Potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy”, które weryfikowane są przy użyciu tej samej metody - dyskusja nad zadaniem problemem. Metoda ta nie umożliwia weryfikacji osiągnięcia przez studentów pogłębionej umiejętności przygotowania pisemnych prac (w języku polskim i obcym), wykorzystujących zarówno ujęcie teoretyczne, jak i dostępną bazę. Podczas zajęć *podstawy geografii w turystyce* (specjalność *dziedzictwo kulturowe*) studenci powinni osiągnąć efekty uczenia się: 1) „Ma pogłębioną wiedzę z zakresu tych nauk przyrodniczych szczególnie z nauk geograficznych, a także zna terminologię z tych obszarów na poziomie rozszerzonym”, 2) „Ma pogłębioną wiedzę umożliwiającą dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie”, 4) „Biegłe wykorzystuje literaturę naukową z zakresu nauk geograficznych w języku polskim; czyta ze zrozumieniem teksty naukowe w języku obcym”. Efekty uczenia się weryfikowane są tu tylko przy pomocy testu zawierającego pytania otwarte. Test, nawet zawierający pytania otwarte, nie jest właściwą formą weryfikacji efektów uczenia się odnoszących się do pogłębionej wiedzy, w tym umożliwiającej dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie, ale przede wszystkim nie umożliwia sprawdzenia i oceny czy student biegłe wykorzystuje literaturę naukową z zakresu nauk geograficznych w języku polskim oraz czyta ze zrozumieniem teksty naukowe w języku obcym. W przypadku zajęć *geograficzne uwarunkowania turystyki (przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne)* (specjalność *gospodarka turystyczna*) student powinien osiągnąć efekty uczenia się: 1) „Ma pogłębioną wiedzę z zakresu nauk turystycznych umożliwiającą dostrzeganie związków i zależności w przyrodzie dotyczących uwarunkowań turystyki, zarówno przyrodniczych jak i społeczno-ekonomicznych”, 2) „Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do opisu i analizowania geograficznych uwarunkowań turystyki”, 3) „Stosuje zaawansowane techniki i narzędzia badawcze w zakresie uwarunkowań turystyki pozwalające analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informację”, 4) „Biegłe wykorzystuje literaturę naukową z zakresu uwarunkowań turystyki w języku polskim; czyta ze zrozumieniem skomplikowane teksty naukowe w języku obcym”, 5) „Systematycznie aktualizuje wiedzę przyrodniczą z zakresu uwarunkowań turystyki, zna jej praktyczne zastosowania, a także aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa regionu”, osiągnięcie których weryfikowane jest przez dwa testy. Metoda ta nie umożliwia oceny osiągnięcia przez studentów żadnego z założonych dla tych zajęć efektów uczenia się.

O ile efekty uczenia się w kategorii wiedza są poddawane ocenie przy pomocy mniej lub bardziej celowo dobranych metod weryfikacji, to już część umiejętności i niemal wszystkie kompetencje społeczne oceniane są niejako przy okazji, na tyle, na ile ocena wiedzy, ewentualnie umiejętności pozwala na powiązanie jej z oceną kompetencji społecznych. Często wykorzystywaną metodą weryfikacji, a także jednym z głównych kryteriów oceny jest aktywność na zajęciach. Aktywność jest kompetencją społeczną i jako taka nie jest dobrym wyborem służącym sprawdzaniu wiedzy lub umiejętności, tym bardziej, nie wiadomo w jaki sposób aktywność ta jest obiektywizowana i jaki jest jej rzeczywisty udział w ocenie studenta. Aktywność w dyskusji nie jest ponadto wartością samą w

sobie, ponieważ może być ona podparta wiedzą i umiejętnościami, ale może też niewiele do dyskusji wносить a nawet ją burzyć, szczególnie jeśli uczestnik dąży do jej monopolizowania czy wypowiedzania się nie posiadając zakładanej dla zajęć wiedzy. Powszechnie stosownym kryterium oceny jest też zgromadzenie przez studentów podczas zajęć określonej liczby punktów, którym często odpowiada wysokość oceny, przy czym kryterium, to nie jest w żaden sposób powiązane z osiągnięciem przez studentów założonych dla poszczególnych zajęć efektów uczenia się.

Metody weryfikacji umożliwiają sprawdzenie i ocenę udziału w działalności naukowej, co wyraża się głównie w przygotowaniu i ocenie pracy dyplomowej, ale też tekstów naukowych przygotowanych w *pracowni magisterskiej*.

W ramach zajęć *język obcy w turystyce* studenci mają osiągnąć następujące efekty uczenia się: 1) „Ma pogłębioną wiedzę o charakterze nauk turystycznych wykorzystując do tego celu literaturę w języku obcym”, 3) „Biegłe wykorzystuje literaturę naukową z zakresu nauk turystycznych w języku obcym”, 4) „Potrafi porozumiewać się z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacyjnych oraz metod i technik komunikowania się w języku obcym”, 5) „Posiada pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac w języku obcym”, 6) „Posługuje się terminologią turystyczną oraz związaną z dziedzictwem w języku obcym, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+, 7) „Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się własnego i innych osób”, których osiągnięcie oceniane jest podczas kolokwium w formie testu weryfikującego wiedzę z ćwiczeń oraz wskazanej literatury oraz wykonanie przewidzianych w programie zajęć ćwiczeń (przy czym program zajęć na te ćwiczenia nie wskazuje) oraz pracy z materiałami dostarczonymi przez prowadzącego, a także aktywny udział w zajęciach. Metody te nie umożliwiają np. oceny czy studenci opanowali np. pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac w języku obcym lub rozumieją potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafią inspirować i organizować proces uczenia się własnego i innych osób. Podobnie jest w przypadku zajęć *język obcy specjalistyczny*, podczas których stosowane jest zaliczenie pisemne w formie testu z pytań otwartych i zamkniętych weryfikujące wiedzę turystyczną w języku angielskim oraz specjalistyczne słownictwo, zwroty, wyrażenia, które nie zapewnia oceny, czy studenci osiągnęli efekty uczenia się: 1) „Porozumiewa się w języku obcym posługując się komunikacyjnymi kompetencjami językowymi w stopniu zaawansowanym, 2) „Posiada umiejętność czytania ze zrozumieniem skomplikowanych tekstów naukowych oraz ma pogłębioną umiejętność przygotowania różnych prac pisemnych (w tym badawczych) oraz wystąpień ustnych dotyczących zagadnień szczegółowych z turystyki w języku obcym”; 3) „potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców a także prowadzić debatę”, 4) „jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz otoczenia społecznego i gospodarczego; potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role, a także organizować pracę zespołową. Jest gotów do inicjowania działań na rzecz interesu publicznego a także do myślenia i działania w sposób interdyscyplinarny i przedsiębiorczy”. Metody weryfikacji określone dla zajęć kształtujących umiejętności językowe, nie zapewniają oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się założonych dla tych zajęć, w tym sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2+ ESOKJ.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych, egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych, dzienników praktyk. Słabością kierunku – na co zwracali uwagę także pracodawcy – jest słabe przygotowanie studentów do wykonywania prac projektowych. Prace określane jako projekty to proste zadania wykonywane

indywidualnie lub w parach, których rezultat zawiera się na 1-2 kartkach papieru. Nie koncentrują się one na procesie, nie uczą odpowiedzialności, podejmowania decyzji, dokonywania samooceny, nie rozwijają umiejętności podejmowania decyzji w grupie, rozwiązywania konfliktów, wyrażania własnych opinii, słuchania innych osób, poszukiwania kompromisów, dyskusowania, dokonywania oceny pracy swojej i innych. Nie uczą zarządzania czasem, planowania (w tym finansowego), poszukiwania zewnętrznego (poza grupą wykonawców) wsparcia dla przedsięwzięcia, przewidywania i pokonywania trudności.

W przypadku zajęć kształtujących kompetencje w zakresie posługiwania się językiem angielskim Uczelnia nie była w stanie przedstawić prac etapowych zajęć *język obcy w turystyce* i *język obcy specjalistyczny*, ale przedstawiła prace z innych zajęć, przy czym nie przypisano do nich efektu uczenia się z zakresu kształtowania kompetencji komunikacyjnych w języku angielskim, a więc kompetencje te nie powinny być podczas nich sprawdzane i oceniane. Nie mniej wykorzystywane są testy, które pozwalają na sprawdzenie rozumienia prostych zdań i umiejętność dobrania odpowiedzi z czterech-pięciu propozycji oraz prezentacje zawierające trzy- czterozadaniowe typowe opisy np. zabytków, wskazujące na umiejętność wyszukania słownictwa i tłumaczenia na język angielski lub pozyskiwania gotowego materiału w Internecie i korzystania z translatora. Prace te przygotowane są poza zajęciami z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów nie umożliwiają oceny pod kątem samodzielności ich wykonania. Prace te nie zawsze potwierdzają znajomość języka angielskiego na poziomie B2+ ESOKJ, a żadna z metod nie potwierdza osiągnięcia przez studentów pogłębionej umiejętności przygotowania różnych prac pisemnych w języku angielskim (w tym badawczych).

Co charakterystyczne ani tzw. projekty, ani prezentacje w języku angielskim nie są opatrzone choćby uproszczonym aparatem naukowym. W procesie kształcenia nie zaplanowano też przygotowywania przez studentów innych prac naukowych niż prace dyplomowe. Teksty naukowe, o których jest mowa w programie zajęć *pracowania magisterska* nie są samoistnymi, skończonymi opracowaniami zaopatrzonymi we wstęp, zakończenie, bibliografię, lecz kolejnymi fragmentami pracy dyplomowej.

Wszystkie prace dyplomowe poświęcone są turystyce, wszystkie mają bardzo niski wskaźnik PRP, jednak nie zawsze odpowiadają one koncepcji kształcenia i przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych. Większość z nich przygotowana jest w dyscyplinie naukowej geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, do której kierunek przyporządkowany jest zaledwie w 3% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów i historia. Przy czym zdarzają się sytuacje, w których problematyka prac i stosowane metody badawcze wymykają się dyscyplinom, do których został przyporządkowany kierunek i są niepoprawnie stosowane. Zarówno geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, jak i historia, pełnymi garściami czerpią z dorobku licznych dyscyplin naukowych, co z jednej strony stwarza różne szanse, np. korzystania z kompetencji uzyskanych przez magistrantów na studiach pierwszego stopnia, ale z drugiej rodzą liczne ryzyka, polegające np. na przekraczaniu granic pomiędzy dyscyplinami. Niektóre prace dyplomowe, choć są poświęcone turystyce, a ich problematyka związana jest z wiedzą w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek nie potwierdzają osiągnięcia przez studentów pogłębionej wiedzy obejmującej wybrane fakty, objekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiącej zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych, w których nominalnie zostały przygotowane.

Jednocześnie zdarzają się przypadki, w których zarówno prace potwierdzające te kompetencje, jak i ich niepotwierdzające są równie wysoko ocenione. W sytuacjach, w których oceny prac dyplomowych są niższe niż 5,0 zdarza się, w recenzjach podkreślane są tylko walory pracy, bez uzasadnienia obniżonej

oceny. Część prac etapowych nie jest opatrzona ocenami i komentarzami. Razem skutkuje to tym, że uzyskiwane przez studentów oceny są nieporównywalne i nie w pełni wiarygodne, a proces weryfikacji nie jest przejrzysty. Uwidacznia się to także w przebiegu egzaminu dyplomowego. Co prawda wprowadzona jest jasna zasada, że podczas egzaminu padają trzy pytania, ale są sytuacje, w których na pojedyncze pytanie składa się kilka pytań. Różny jest zakres tematyczny i stopień trudności pytań zadawanych podczas poszczególnych egzaminów, czasem są one związane z turystyką, czasem nie, czasem są ściśle powiązane z problematyką pracy dyplomowej, czasem znacząco poza nią wykraczają. Studenci są autorami wystąpień konferencyjnych oraz współautorami z nauczycielami i akademickimi publikacji naukowych, absolwenci kierunku podejmują studia doktoranckie, a niektórzy uzyskali już stopnie naukowe.

Udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdza przydatność osiągniętych przez studentów efektów uczenia się w branży turystycznej, choć ocena absolwentów w tym zakresie nie jest jednoznaczna. Absolwenci zwracają uwagę na potrzebę większej praktyki w zawodzie, zajęć językowych oraz pracy z klientem.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane warunki przyjęcia kandydatów na studia, które nie są w pełni spójne i nie w pełni umożliwiają właściwy dobór kandydatów. Stosowane są zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów. Stosowane zasady dyplomowania nie zawsze jednak zapewniają przygotowywanie prac dyplomowych odpowiadających przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych, potwierdzające osiągnięcie przez studentów kompetencji na 7 poziomie PRK w tych dyscyplinach lub dyscyplinie.

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się, ale nie zawsze rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Stosowane metody weryfikacji i oceny choć są zorientowane na studenta, nie zawsze umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się, jak również nie zawsze pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się.

Część prac etapowych i egzaminacyjnych, projektów studenckich, dzienników praktyk oraz prac dyplomowych potwierdza powyższą ocenę dotyczącą procesu dyplomowania, rzetelności i porównywalności procesu oceniania i doboru metod weryfikacji efektów uczenia się. Studenckie osiągnięcia naukowe, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) nieselektywnych zasad rekrutacji, 2) zasad dyplomowania, które nie w pełni zapewniają prace dyplomowe na 7 poziomie PRK w dyscyplinach lub w dyscyplinie, do których został przyporządkowany kierunek, 3) nie w pełni właściwego doboru metod weryfikacji efektów uczenia się oraz 4) braku przejrzystości procesy weryfikacji efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Przyjęcie zasad rekrutacji zapewniających kandydatów o kwalifikacjach występnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów uczenia się.
2. Przyjęcie specyficznych dla kierunku zasad dyplomowania wskazujących na dyscyplinę lub dyscypliny naukowe, w zakresie których może być przygotowywana praca dyplomowa i określających merytoryczne kryteria jakie powinna spełniać praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia z uwzględnieniem progresu kompetencji między poziomami studiów.
3. Zapewnienie metod weryfikacji efektów uczenia się umożliwiających skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, w tym efektów uczenia się odnoszących się do posługiwania się językami obcymi.
4. Stosowanie zasad zapewniających bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen.
5. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zespół nauczycieli akademickich, którzy posiadają kwalifikacje do prowadzenia zajęć na kierunku turystyka tworzą przede wszystkim pracownicy INoZ i IGSEiGP – 131 osób. Kadre uzupełnia 43 pracowników z IH oraz z innych jednostek UŚ. W prowadzenie zajęć dydaktycznych włączeni są również doktoranci INoZ. Proces dydaktyczny wspomagają pracownicy m.in. dziekanatu, biura ds. infrastruktury badawczo-dydaktycznej, administracji oraz składnicy map.

W roku akademickim 2022/2023, z opisanego wyżej grona nauczycieli akademickich, do prowadzenia zajęć dydaktycznych na kierunku turystyka wybrano osoby, kierując się ich dorobkiem naukowym oraz posiadaniem odpowiednich kwalifikacji, doświadczenia i kompetencji. W skład kadry prowadzącej kształcenie na ocenianym kierunku wchodzi specjaliści reprezentujący przede wszystkim dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku, a w mniejszym stopniu reprezentowani są specjaliści z innych dyscyplin naukowych (np. geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej), do których przyporządkowany jest kierunek studiów.

Wyniki ewaluacji działalności naukowej za lata 2017-2021 jednoznacznie potwierdzają bardzo wysoką jakość badań naukowych prowadzonych przez pracowników stanowiących kadre kierunku turystyka.

Zespoły reprezentujący dyscypliny: nauki o Ziemi i środowisku oraz nauki o sztuce uzyskały w ewaluacji jakości działalności naukowej kategorię „A”, a reprezentujące dyscypliny: historia oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – kategorię „B+”.

Nauczyciele akademicy posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy i/lub doświadczenie zawodowe w zakresie dyscyplin, do których przypisany jest kierunek. Stanowią go przede wszystkim artykuły opublikowane w czasopismach polskich i zagranicznych z listy MNiSW (obecnie MEiN) o najwyższej randze światowej. Wysoki IF tych czasopism jednoznacznie dowodzi, że w INoZ prowadzone są badania naukowe na wysokim poziomie (często w ramach grantów naukowych) i mieszczące się w wielu ważnych nurtach badawczych wymienionych uprzednio dyscyplinach naukowych. Badania naukowe realizowane są ze środków subwencji na prowadzenie badań i utrzymanie potencjału badawczego oraz ze środków zewnętrznych, pozyskanych w drodze konkursów. O wysokich kompetencjach kadry świadczy fakt, że w okresie sprawozdawczym pracownicy pozyskali i realizowali 634 projekty naukowe krajowe i międzynarodowe (z NCN, NCBR, MNiSW oraz programy ramowe UE). Ponadto, istotną częścią dorobku naukowego są monografie i rozdziały w monografiach (w tym także wydanych zagranicą). W latach 2015-2021 pracownicy INoZ, GSEiGP i IH opublikowali łącznie 3412 publikacji, w tym 1956 o zasięgu krajowym i 1456 zasięgu światowym. Dla prowadzenia kierunku istotna jest również szeroka współpraca naukowa z partnerami gospodarczymi. W latach 2015–2020 pracownicy Instytutów realizowali i prowadzą prace badawcze na zlecenie i we współpracy z przedsiębiorstwami. Zgodność kompetencji, wykształcenia i doświadczenia zawodowego oraz udokumentowanego i aktualnego dorobku naukowego kadry z problematyką zajęć dydaktycznych zapewnia prawidłową realizację zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku. Umożliwia nabywanie przez studentów wiedzy i kompetencji badawczych, np. poprzez zaangażowanie ich do pracy przy realizacji projektów badawczych. Studenci mogą rozwijać swoje umiejętności, ukształtować pożądane kompetencje społeczne.

Kwalifikacje kadry kierunku turystyka odzwierciedla struktura zatrudnienia nauczycieli akademickich według zajmowanych stanowisk w INoZ, IGSEiGP i IH. Zespół liczy 161 zatrudnionych na stanowiska badawczych i badawczo-dydaktycznych oraz 13 osób zatrudnionych na stanowiskach dydaktycznych. Spośród nich: 28 osób posiada tytuł naukowy profesora (16,1% składu kadry) i jest zatrudnionych na stanowisku profesora, 52 osób posiada stopień naukowy doktora habilitowanego (29,9%) i jest zatrudnionych na stanowisku profesora uczelni, 13 osób posiada stopień naukowy doktora habilitowanego (7,5%) i są zatrudnione na etacie adiunkta, 80 osób posiada stopień naukowy doktora (45,9%), a 1 jest magistrem (0,6%) zatrudnionym na stanowisku asystenta. W roku 2022/2023 zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka prowadzi 16 nauczycieli akademickich, w tym 8 ze stopniem naukowym dr hab. (na stanowisku profesora uczelni); 1 doktor habilitowany (na stanowisku adiunkta) oraz 7 doktorów. Ponadto, w procesie dydaktycznym uczestniczą doktoranci/magistrowie – słuchacze studiów III stopnia, nadzorowani i wspierani przez swoich opiekunów naukowych. Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów kierunku oraz jej kwalifikacje w pełni umożliwiają prawidłową realizację zajęć dydaktycznych. Współczynnik dostępności kadry prowadzącej zajęcia dla kierunku turystyka wynosi ok. 1,5 studentów na 1 prowadzącego zajęcia (24 studentów/16 prowadzących).

Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka posiadają odpowiednie kompetencje dydaktyczne do prowadzenia zajęć w formie stacjonarnej i z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Należy podkreślić, że o ile przed pandemią COVID-19, tylko część kadry posiadała pełne kompetencje w zakresie nauczania zdalnego, to wskutek szybko podjętych działań organizacyjnych wszyscy pracownicy opanowali niezbędne umiejętności i

skutecznie prowadzili proces dydaktyczny w tej formie. Osoby obecnie prowadzące zajęcia zostały przeszkolone zanim podjęły prowadzenie zajęć on-line. Został także przygotowany specjalny przewodnik do kształcenia na odległość. Niezależnie od tego faktu, kadra kierunku systematycznie zwiększa swoje kompetencje dydaktyczne, aby sprostać zmieniającym się wymogom procesu dydaktycznego i jeszcze efektywniej stosować metody i techniki kształcenia na odległość.

Obowiązujący w roku akademickim 2022/2023 przydział godzin i wielkość godzinowego obciążenia nauczycieli akademickich oraz wyniki dokonanej uprzednio analizy liczby i kwalifikacji kadry wskazują, że spełnione są warunki umożliwiające prawidłową realizację zajęć dydaktycznych, w tym także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Wielkość obciążenia dydaktycznego nauczycieli akademickich (zatrudnionych w uczelni, jako podstawowym miejscu pracy) oraz innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka jest zgodna z wymaganiami – zajęcia dydaktyczne realizowane są w ramach pensum dydaktycznego. Każdy z pracowników ma zapewnione pensum dydaktyczne, a kilka osób ma również nadgodziny w wysokości maksymalnie do ok. 1/2 wymiaru pensum, jednak nie wynikają one z prowadzenia zajęć tylko i wyłącznie na kierunku turystyka. Godziny ponadwymiarowe wynikają z realizowania obowiązków dydaktycznych na innych kierunkach studiów, przy czym kształtują poniżej dopuszczalnych limitów wynikających z Regulaminu pracy.

Realizacja zajęć dydaktycznych jest monitorowana i kontrolowana zgodnie z obowiązującymi w tym względzie zasadami, w sposób i z częstością wynikającymi ze stosownych przepisów. System kontrolny przebiegu procesu dydaktycznego obejmuje: terminowość, zgodność realizacji zajęć w stosunku do przyjętego harmonogramu i planu zajęć, ocenę jakości prowadzenia zajęć. Hospitowaniu planowemu (zgodnie z Systemem ZJK) podlegają wszyscy nowi pracownicy, a także osoby, które uzyskały niską ocenę zajęć dydaktycznych (wg opinii studentów z systemu USOS). Hospitowane są wybrane zajęcia dydaktyczne, w tym prowadzone przez doktorantów. W uzasadnionych przypadkach – hospitacje prowadzone są poza planem. Realizacja zajęć dydaktycznych stacjonarnych i z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest kontrolowana na bieżąco (terminowość, przebieg), po zakończeniu semestru oraz w ramach okresowej oceny działalności nauczyciela akademickiego. Kontrola odbywa się z wykorzystaniem raportów generowanych przez oprogramowanie Teams (historia spotkań, czas połączeń, liczba uczestników). Ponadto, w okresie pandemii Covid-19 starości poszczególnych roczników studiów byli zobowiązani, aby na koniec każdego tygodnia zdawać raport z przeprowadzonych zajęć dydaktycznych, co zostało udokumentowane w aplikacji Ms Teams. Informacje te pozyskiwano do bieżącego rozwiązywania nielicznych problemów technicznych i komunikacyjnych, korygowania ewentualnych nieprawidłowości.

Głównym kryterium doboru kadry do procesu dydaktycznego jest powierzenie prowadzenia zajęć osobom o stosownych kompetencjach merytorycznych (potwierdzonych dorobkiem naukowym) oraz doświadczeniem i kompetencjami dydaktycznymi. Istotnym działaniem w procesie doboru kadry jest uwzględnianie: doświadczenia praktycznego/zawodowego; dotychczasowych osiągnięć na polu dydaktycznym; informacji o rozszerzeniu kompetencji dydaktycznych (np. w zakresie innowacyjnych metod kształcenia; kształcenia na odległość); wyników ocen okresowych oraz opinii studentów. W celu utrzymania/zwiększenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku prowadzenie wybranych zajęć powierza się także specjalistom z firm zajmujących się turystyką. Za dobór kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka odpowiada dziekan WNP wraz z prodziekanem ds. kształcenia i studentów. Dyrektor kierunku przedstawia dziekanowi propozycje obsady dydaktycznej i indywidualnych przydziałów zajęć dydaktycznych na kierunku studiów w danym roku akademickim,

która następnie jest zatwierdzana przez dziekana (prodziekana ds. kształcenia i studentów). Stosowane na WNP kryteria doboru kadry do zajęć dydaktycznych są transparentne i znane nauczycielom akademickim. Powierzenie nauczycielowi akademickiemu zajęć dydaktycznych realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość poprzedza sprawdzenie jego kompetencji w tym zakresie. Pracownik jest zobowiązany przedstawić certyfikat, dokument o ukończonym szkoleniu itp. lub wypełnić ankietę, której wynik potwierdzi umiejętności obsługi oprogramowania. Stosowanie rozwiązania jest prawidłowe. Natomiast zajęcia dydaktyczne, których zasadniczym celem jest osiągnięcie przez studentów kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ, w tym terminologią specjalistyczną (zajęcia: język obcy w turystyce, język obcy specjalistyczny) powierzono do realizacji nauczycielom akademickim ze stopniami naukowymi, uzyskanymi w zakresie nauk o Ziemi i środowisku. Osoby te mają publikacje w języku angielskim, a część z nich posiada doświadczenie w prowadzeniu zajęć za granicą lub odbyły staże i stypendia zagraniczne. Kompetencje te i doświadczenie są wystarczające do prowadzenia zajęć w językach obcych, przy czym ze względu na brak przygotowania filologicznego (w tym glottodydaktycznego), nie są w pełni wystarczające do nauczania języka obcego. **Rekomendacja:** Ze względu na fakt, że dyplom ukończenia studiów II stopnia (w związku z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji) jest jednocześnie świadectwem certyfikującym poziom biegłości językowej, należy skorygować zasady powierzania zajęć dydaktycznych, których celem jest osiągnięcie przez studentów kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ ESOKJ. Należy wymagać od nauczyciela akademickiego udokumentowania stosownych kompetencji (w tym obejmujących: umiejętności doboru i stosowania metod dydaktycznych właściwych dla nauczania języka obcego, jak i metod weryfikacji umożliwiających ocenę osiągnięcia zakładanych kompetencji, a także kwalifikacji pozwalających na ocenę postępów studentów w zakresie posługiwania się językiem obcym, korygowania studentów, indywidualizowania ich ścieżek rozwoju językowego, i ocenę osiągnięcia przez nich zakładanego poziomu biegłości językowej).

Nauczyciele akademicy oraz doktoranci mogą korzystać z różnych form wsparcia w zakresie zwiększania kompetencji zawodowych (np. z bezpłatnych kursów językowych, kursów i szkoleń dotyczących zarządzania informacją, konstrukcji programów kształcenia) i dydaktycznych (w tym związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia zdalnego; tworzeniem zasobów wiedzy i materiałów dydaktycznych), organizowanych przez wyspecjalizowane struktury administracji centralnej UŚ. Mogą także, w ramach opinii wyrażanej w badaniach ankietowych, określić swoje potrzeby i oczekiwania w tym zakresie. Wprowadzony w Uczelni model szkoleniowy obejmuje 12 kompetencji pogrupowanych w 3 obszarach: kompetencje organizacyjne (wspólne dla wszystkich pracowników), kompetencje akademickie (dotyczące nauczycieli akademickich) oraz kompetencje kierownicze. Dla pracowników w celu podnoszenia kompetencji, prowadzonych jest wiele szkoleń, m.in. w ramach projektów POWER, DUO (UŚ – uczelnia dostępną, uniwersalną i otwartą). Na przykład ze środków projektu POWER I odbyło się szkolenie z zakresu: "Dydaktyka, bezpieczeństwo i organizacja zajęć i warsztatów terenowych", a obecnie kolejne szkolenia obejmuje program POWER II. UŚ wspiera rozwój kwalifikacji pracowników poprzez zapewnienie otwartego dostępu do szkoleń i programów rozwojowych. Zasady rekrutacji są klarowne i akceptowane przez pracowników. Ponadto, w Uczelni stworzono warunki zapewniające właściwe wsparcie techniczne kształcenia na odległość. Już początku pandemii COVID-19 przygotowano dla wszystkich pracowników tutoriale ułatwiające rozpoczęcie pracy zdalnej. Dotyczyły one dwóch aplikacji: MS Teams i Moodle. Osobom, które nie posiadały komputera odpowiednie klasy były wypożyczane komputery przenośne (ta możliwość została utrzymana, ale dotyczy przede wszystkim sprzętu mobilnego w celu jego wykorzystania na zajęciach

dydaktycznych). Zostały również zakupione i rozdane tablety graficzne a także kamery, mikrofony i głośniki. Wsparcie polegało także na pomocy w obsłudze sprzętu i oprogramowania przez pracownika technicznego. Monitorowanie zadowolenia przeprowadzano w postaci rozmów z pracownikami. Po początkowych trudnościach, wszyscy pracownicy opanowali korzystanie z aplikacji Teams, na której pracowali. Obecnie pracownicy doceniają ułatwienia w pracy dydaktycznej wynikające z wprowadzonego oprogramowania, którym wspomagają się nawet prowadząc zajęcia stacjonarne.

Ocena nauczycieli akademickich w aspekcie spełniania obowiązków związanych z prowadzeniem procesu dydaktycznego dokonywana jest przez przełożonych, m.in. na podstawie wyników hospitacji zajęć i w ramach oceny okresowej oraz z wykorzystaniem anonimowych opinii studentów pozyskiwanych z badania on-line, w systemie USOS (dotyczących realizacji poszczególnych zajęć dydaktycznych). Harmonogram tych badań ankietowych ustala Prorektor ds. kształcenia i studentów. Badania ankietowe przeprowadza się z wykorzystaniem kwestionariuszy ankiety (w j. polskim lub w j. angielskim), w odniesieniu do wszystkich zajęć, za wyjątkiem praktyk i tutoringu (z uwagi na ich specyfikę ankieta nie jest optymalnym narzędziem badawczym dla tych zajęć). Nauczyciele akademicy mają również możliwość wyrażenia swojej opinii poprzez system USOS. Hospitowanie zajęć zarządza Dyrektor kierunku studiów, jeśli nauczyciel akademicki został po raz pierwszy zatrudniony na umowie o pracę i nie podlegał jeszcze ocenie okresowej; lub podczas oceny okresowej został oceniony „negatywnie” lub otrzymał wyniki istotnie niższe od średniej wydziału oraz gdy z innych źródeł (w szczególności z odpowiedzi studentów na pytania otwarte w ankiecie oceny pracy nauczyciela akademickiego) pozyskano informacje o możliwym występowaniu istotnych nieprawidłowości w realizacji procesu kształcenia. Opisane procedury są właściwe i skuteczne, uwzględniają zarówno bieżące opinie studentów, jak również opinie przełożonych i dotychczasowe rezultaty ich pracy dydaktycznej.

Polityka kadrowa w zakresie jej ustawicznego rozwoju jest prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Jest ukierunkowana na rozwój naukowy pracowników poprzez motywację do zdobywania kolejnych stopni i tytułów naukowych oraz publikowanie wyników badań w renomowanych czasopismach naukowych. Najważniejszym jej ogniwem jest ocena okresowa nauczyciela akademickiego. Obejmuje ona działalność badawczą, organizacyjną i dydaktyczną. Ocena działalności dydaktycznej odgrywa ważną rolę w systemie oceny okresowej pracownika, a ponadto pełni funkcję diagnostyczną pomocną w udoskonalaniu jego warsztatu pracy, a w konsekwencji zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia na kierunku. Z tych względów w ocenie uwzględnia się zarówno opinie studentów (z badania ankietowego przeprowadzanego w formie elektronicznej – w systemie USOS) oraz uwagi i spostrzeżenia z hospitacji zajęć, prowadzonych przez Dyrektora kierunku lub wyznaczoną przez niego osobę.

Wyniki oceny okresowej dokonanej przez przełożonych są udostępniane nauczycielowi akademickiemu bezpośrednio po jej zakończeniu i podlegają omówieniu. Natomiast indywidualne wyniki ankiety badania opinii studentów udostępniane są po zakończeniu sesji poprawkowej semestru, którego dotyczyły. Dostęp do nich (za pośrednictwem portalu pracownika – pp.us.edu.pl) mają: osoba prowadząca zajęcia, której dotyczyła dana ankieta; przełożeni (np. dziekan, dyrektor kierunku) oraz osoby wchodzące w skład organów kolegialnych wymienione w stosownym zarządzeniu Rektora. Wskazane procedury sprzyjają doskonaleniu się nauczycieli akademickich i są bardzo pomocne w rozpoznaniu ich indywidualnych potrzeb i planowaniu osobowych ścieżek rozwojowych.

Polityka kadrowa w zakresie ustawicznego rozwoju prowadzona jest w INoZ i IGSEiGP zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jej kierunek wyznaczają: rozwój naukowy pracowników stymulowany

mechanizmami motywującymi do zdobywania awansów naukowych; ubieganie się o środki finansowe na badania naukowe; rozwijanie współpracy naukowej; upowszechnianie wyników badań poprzez udział w konferencjach i publikowanie w renomowanych czasopismach naukowych; system oceny okresowej oparty o ściśle określone kryteria, które są znane wszystkim pracownikom. Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że na WNP stworzono warunki zapewniające prawidłową realizację zajęć dydaktycznych. Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi naukowemu pracownikom, co przekłada się na ich awanse zawodowe. Jednoznacznym potwierdzeniem tego stwierdzenia jest fakt uzyskania w latach 2017-2022 przez 16 pracowników tytułu naukowego profesora, 21 pracowników stopnia naukowego doktora habilitowanego, a przez kolejnych 33 nauczycieli akademickich stopnia naukowego doktora. Spośród pracowników obecnie związanych z prowadzeniem zajęć dydaktycznych na kierunku turystyka awans na stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskało we wskazanym okresie 4 pracowników, a kolejnym 4 osobom nadano stopień naukowy doktora. Podejmowane działania kreują warunki do aktywności w organizacjach i stowarzyszeniach, zachęcają do aktywnego udziału w radach redakcyjnych krajowych i zagranicznych czasopism naukowych oraz w międzynarodowych organizacjach i sieciach badawczych. Istotnym czynnikiem motywującym pracowników do rozwoju jest możliwość uzyskania nagród rektorskich (w tym za działalność dydaktyczną). Długofalowy charakter polityki kadrowej sprzyja stabilizacji zatrudnienia, co stwarza korzystne okoliczności do określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych przez pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych oraz innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka.

W UŚ określone są właściwe i skuteczne procedury rozwiązywania konfliktów, które mogą wystąpić pomiędzy pracownikami, studentami oraz w relacji student-nauczyciel akademicki. Pracownicy znają zasady i potrafią zastosować różne sposoby reagowania na przypadki: zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa (w tym podczas zajęć dydaktycznych realizowanych poza siedzibą Uczelni); akty przemocy wobec osób prowadzących proces dydaktyczny oraz przejawy dyskryminacji. Są dobrze zorientowani, w jakiej formie należy udzielić pomocy ofiarom (w tym w zakresie wsparcia psychologicznego). Na WNP nie wystąpiły: sytuacje konfliktowe lub przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa pracowników/studentów; nie zarejestrowano jakiegokolwiek formy dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicy WNP oraz inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne na kierunku turystyka, związane z określonymi dyscyplinami naukowymi, posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie tych dyscyplin, co umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Posiadają niezbędne kwalifikacje, doświadczenie i kompetencje dydaktyczne. Obecna struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry uczestniczącej w procesie dydaktycznym zapewniają prawidłowy przebieg procesu dydaktycznego i osiągnięcie przez studentów

założonych efektów uczenia się (w trybie stacjonarnym bądź z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość). Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia, umożliwia prawidłową realizację zajęć. Ponadto, obciążenie godzinowe nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni, dla których jest ona podstawowym miejscem pracy, jest zgodne z wymaganiami. Przebieg procesu dydaktycznego (w tym zajęć zdalnych) jest na bieżąco kontrolowany.

Polityka kadrowa prowadzona na WNP jest adekwatna do potrzeb związanych z prawidłową realizacją wszystkich zajęć dydaktycznych, pozwala na utrzymanie kadry na najwyższym poziomie i jej optymalny rozwój. Zatrudnieniu nowych pracowników towarzyszy troska o odpowiedni dorobek naukowy i doświadczenie dydaktyczne. Istotnymi cechami polityki kadrowej są: transparentne zasady zatrudniania i doboru nauczycieli akademickich do potrzeb procesu dydaktycznego, oparte na klarownych procedurach uwzględniających przesłanki formalne i merytoryczne, tj. dorobek naukowy, doświadczenie i osiągnięcia dydaktyczne. W pełnym zakresie zaspokajane są potrzeby szkoleniowe nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia w zakresie podnoszenia wszystkich kompetencji dydaktycznych (w różnych kursach, szkoleniach, warsztatach i programach). Zapewnione jest stosowne wsparcie techniczne nauczycieli akademickich oraz realizowanego przez nich procesu dydaktycznego. Ponadto, w doskonaleniu nauczycieli akademickich oraz metod i technik stosowanych w kształceniu na odległość wykorzystywane są wyniki monitorowania ich zadowolenia z funkcjonalności stosowanych platform i narzędzi do nauczania zdalnego.

Systematyczna ocena kadry w zakresie działalności naukowej, organizacyjnej i dydaktycznej stymuluje nauczycieli akademickich do wszechstronnego rozwoju i doskonalenia się. Równolegle wykorzystywane są anonimowe opinie studentów (pozyskiwane w trybie on-line) dotyczące różnych aspektów procesu dydaktycznego oraz wyniki monitorowania działalności dydaktycznej pracowników pozyskiwane z hospitacji zajęć. Ustawiczny rozwój nauczycieli akademickich stymulują przede wszystkim: korzystne warunki sprzyjające prowadzeniu działalności badawczej; możliwości w zakresie doskonalenia kompetencji dydaktycznych oraz sprawdzone mechanizmy wzmacniające motywację. Polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry zapewniając w ten sposób prawidłową samorealizację, sprzyja stabilizacji zatrudnienia i trwałemu rozwojowi osobowemu. Kreuje warunki pracy stymulujące i motywujące nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie do, wszechstronnego doskonalenia, rozpoznawania własnych potrzeb oraz planowania indywidualnych ścieżek rozwojowych. W ramach polityki kadrowej opracowano i wdrożono stosowne zasady rozwiązywania konfliktów, a także procedury opisujące sposób reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, wystąpienia sytuacji i wszelkich form dyskryminacji oraz przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz określono formy pomocy ofiarom.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Proces kształcenia na kierunku turystyka jest prowadzony w kompleksie budynków przy ul. Będzińskiej 60 w Sosnowcu. W ich skład wchodzi główny budynek wydziału (A), budynek dydaktyczny z kompleksem sal audytoryjnych (B) oraz połączony z nimi przejściem wewnętrznym budynek laboratoryjny (C). W budynku głównym znajduje się siedziba władz dziekańskich WNP, INoZ oraz IGSEiGP. W ramach studiów studenci kierunku turystyka mają możliwość zapoznania się m.in. z wyposażeniem stacji klimatologicznej INoZ oraz zasobami Muzeum Nauk o Ziemi.

Infrastrukturę dydaktyczną i naukową wykorzystywaną w procesie nauczania i uczenia się na kierunku turystyka tworzą sale różnej wielkości i przeznaczenia. W budynku (A) znajdują się zarówno sale wykładowe, ćwiczeniowo-laboratoryjne oraz sale seminaryjne (w zależności od rodzaju prowadzonych zajęć). Jest to razem 35 pomieszczeń (o łącznej powierzchni 1484 m²) dysponujących liczbą 793 miejsc dla studentów. W budynku (B) znajduje się 6 sal wykładowych (o powierzchni użytkowej 592 m²) oraz Międzywydziałowa Aula na 500 miejsc (o powierzchni 543 m²), sale audytoryjne (jedna na 41 miejsc i jedna na 30 miejsc). W budynku laboratoryjnym (C) są dostępne kolejne 2 sale audytoryjne posiadające odpowiednio 94 i 88 miejsc. Na terenie zespołu budynków WNP znajduje się pracownie komputerowe, mające łącznie 97 stanowisk komputerowych.

W każdej ogólnodostępnej sali w budynku dydaktycznym znajdują się zamontowane na stałe zunifikowane sprzęt i urządzenia m.in.: klasyczna tablica lub tablica biała, projekторы multimedialne i zestaw komputerowy dla prowadzącego do ich obsługi (z możliwością podpięcia przez prowadzącego własnego komputera przenośnego). Część sal posiada dodatkowo systemy nagłaśniające w postaci wzmacniaczy i mikrofonów. Każda z sal komputerowych posiada stanowiska pracy dla studentów i jedno stanowisko dla prowadzącego z komputerem głównym. Sale audytoryjne oraz aula mają na stałe zamontowane składane siedzenia wraz ze składanymi indywidualnymi stolikami, natomiast sale wykładowe i ćwiczeniowe (także seminaryjne) umeblowane są dwuosobowymi stolikami lub wieloosobowymi stołami wraz z krzesłami.

Istniejące różnice w zakresie wielkości i posiadanego wyposażenia sal w pełni odpowiadają potrzebom dydaktycznym i gwarantują osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się w nowoczesnych warunkach. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa tworzą środowisko dydaktyczne adekwatne zarówno do oczekiwań w zakresie stosowania innowacyjnych metod nauczania jak i działalności badawczej przez studentów, np. w ramach realizacji pracy dyplomowej, a także wdrażania studentów do warunków przyszłej pracy w otoczeniu społeczno-gospodarczym. Na kierunku turystyka odbywają się zajęcia również poza budynkami WNP. Na przykład zajęcia dydaktyczne z wychowania fizycznego odbywają się w Katowicach. Komunikację do Katowic zapewniają autobusy miejskie oraz tramwaje, których przystanki znajdują się tuż przy budynkach WNP w Sosnowcu.

Posiadana infrastruktura pozytywnie wyróżnia ośrodek na tle innych i świadczy o stałej trosce oraz skutecznym podejmowaniu działań w celu unowocześniania sprzętu i urządzeń. Stan i rodzaj wyposażenia technicznego pomieszczeń, zestawy dostępnych środków i pomocy dydaktycznych, specjalistyczna aparatura badawcza zgromadzona w pracowniach i laboratoriach WNP są sprawne i nowoczesne – pozwalają na prawidłową realizację zajęć dydaktycznych (w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych) i osiągnięcie zakładanych efektów uczenia. Także infrastruktura informatyczna oparta o nowe i sprawne wyposażenie oraz oprogramowanie

specjalistyczne, pozwala na stosowanie zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w procesie dydaktycznym, a ponadto nie odbiega od obecnie używanej w działalności naukowej i pozytywnie warunkuje rozwój naukowy studentów i pracowników.

W 9 salach komputerowych jest od 6 do 12 stanowisk pracy studentów. Rozmieszczenie stanowisk umożliwia prawidłowy przebieg pracy studentów i jej właściwy nadzór. Wszystkie komputery w pracowniach podpięte są w sieć wewnętrzną i posiadają dostęp do Internetu. Oprogramowanie bazuje na systemie Windows w wersji 10. Zainstalowane są programy wykorzystywane podczas zajęć dydaktycznych i w pracy badawczej (np. na potrzeby prac dyplomowych). W zależności od prowadzonych zajęć na kierunku turystyka są to licencjonowane programy użytkowe oraz specjalistyczne, np. ArcGIS Pro, ArcGIS Desktop Advanced, DeepFreeze Enterprise, InkScape, MapInfo Pro, QGIS, Statistica, SNAP, Petrel, LibreOffice, AgiSoft, Riscan, Surfer 12, PCI Geomatica, Bean-Visat, 7-zip, Adobe Reader DC MUI, AdoptOpenJDK. Studenci na kierunku turystyka wykorzystują także specjalistyczne oprogramowanie MerlinX (na zajęciach o nazwie ICT w turystyce), czyli polski system rezerwacyjny, użytkowany w większości biur podróży do rezerwacji wycieczek, biletów lotniczych, hoteli, parkingów, transferów, rejsów oraz ubezpieczeń.

Biorąc pod uwagę z jednej strony: liczbę studentów kierunku i liczbę grup ćwiczeniowych, a z drugiej strony: liczbę pomieszczeń i znajdujących się w nich stanowisk pracy oraz dostępność do oprogramowania komputerowego należy stwierdzić, że zagwarantowano prawidłową realizację zajęć dydaktycznych oraz możliwość samodzielnego wykonywania czynności badawczych przez studentów.

W skład system biblioteczno-informacyjnego, który jest dostępny studentom turystyki, wchodzi m.in. Biblioteka Nauk o Ziemi oraz Składnica map. Czytelnia dysponuje 30 miejscami dla użytkowników, 12 stanowiskami komputerowymi oraz pomieszczeniem do pracy grupowej. Stanowiska komputerowe zapewniają dostęp do wszystkich elektronicznych źródeł informacji dedykowanych studentom i pracownikom za pośrednictwem strony domowej Biblioteki. Stanowiska komputerowe wyposażone są w programy MS Office oraz programy specjalistyczne ArcGIS Desktop Advanced i QGIS. Aktualne wyposażenie techniczne i wielkość pomieszczeń bibliotecznych (w tym czytelnia), wielkość i charakter księgozbioru i zbiorów kartograficznych oraz godziny dostępu, pozwalają na zaspokajanie wszystkich potrzeb studentów turystyki wynikających z procesu dydaktycznego oraz w zakresie dostępu do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej. Dostęp ten możliwy jest, zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej (np. zamawianie książek i pobierania cyfrowej kopii artykułów), w zakresie odpowiadającym potrzebom wynikającym z uwarunkowań merytorycznych i formalnych procesu nauczania i uczenia się na kierunku turystyka.

Na WNP potwierdzono pełną zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej z przepisami i zasadami BHP, przejawiającą się m.in. odbywaniem stosownych szkoleń przez studentów, upublicznieniu instrukcji bezpiecznego zachowania się (w salach dydaktycznych i pomieszczeniach laboratoryjnych oraz bibliotece i czytelnia, dostępie do sprzętu p.poż, itp.), oznaczeniu dróg ewakuacji. Stworzono warunki do bezpiecznego korzystania z przestrzeni dydaktycznej oraz przestrzeni ogólnoużytkowej w godzinach i poza godzinami zajęć dydaktycznych.

W budynku WNP działa sieć bezprzewodową WiFi o silnym sygnale, co pozwala studentom kierunku turystyka na korzystanie z tej sieci zarówno w salach dydaktycznych jak i w przestrzeni ogólnej. Stworzono również możliwość dostępu do przestrzeni dydaktycznej, laboratoriów naukowych, zasobów bibliotecznych, zbioru map poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań własnych (prac etapowych), realizacji projektów, itp. Sale komputerowe oraz laboratoria naukowe są dostępne dla wszystkich studentów WNP w godzinach pracy świadczonej przez pracowników technicznych,

natomiast poza zajęciami dydaktycznymi i jednocześnie poza wskazanym czasem pracowników technicznych studenci mogą korzystać z bezpłatnego oprogramowania. Poza oprogramowaniem specjalistycznym wykorzystywanym na komputerach w laboratoriach i pracowniach komputerowych, studenci mają możliwość korzystania z oryginalnych kopii licencyjnych na komputerach domowych (np. ArcGIS Pro, ArcGIS Desktop Advanced, MapInfo Pro, Statistica) w celu wykonywania przez nich zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej. W zależności od rodzaju licencji jest również możliwe instalowanie oprogramowania na komputerach prywatnych studentów, co nabiera szczególnego znaczenia na etapie przygotowywania prac dyplomowych.

Budynek WNP, podobnie jak i inne obiekty UŚ, w których realizowany jest proces dydaktyczny na kierunku turystyka jest pozbawiony fizycznych barier. Istniejące windy i podjazdy spełniają wszystkie standardy określające wymagania osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ten sposób zaspokojono wszystkie potrzeby potencjalnych studentów turystyki z niepełnosprawnością ruchową w zakresie pełnego ich udziału w procesie nauczania i uczenia się i prowadzenia działalności naukowej. Cel ten osiągnięto dzięki likwidacji barier w przestrzeniach ogólnodostępnych, w dostępie do sali dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, infrastruktury bibliotecznej, jak również do zaplecza sanitarnego, przestrzeni rekreacyjnych (np. lapidarium, „sali wyciszenia”). Nie ma także żadnych utrudnień dla studentów w niepełnosprawnościami w zakresie korzystania przez nich z technologii informacyjno-komunikacyjnych, podczas pobytu w budynkach uczelni i poza uczelnią. Mogą także korzystać z pozyskiwania materiałów dydaktycznych drogą mailową (lub poprzez linki do pobrania z konkretnych lokalizacji), co jest szczególnie istotne dla osób realizujących studia (np. ze względów zdrowotnych) w trybie IDS. Ponadto, w największej sali wykładowej zainstalowano pętlę indukcyjną, która jest jednym z bardziej skutecznych środków wspomagania osób z niepełnosprawnością – z dysfunkcją słuchu.

Z troską i zrozumieniem dla potrzeb studentów (w tym osób z niepełnosprawnościami) rozbudowano infrastrukturę informatyczną i dobrano oprogramowanie (zgodnie ze standardami uczelni) pod kątem kształcenia na odległość. Uzyskano możliwość synchronicznej i asynchronicznej interakcji między studentami a nauczycielami akademickimi, ewentualnie innymi osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne (funkcjonuje sieć wewnętrzna, wi-fi i internet). Istniejące na WNP warunki pozwala na pełną realizację wszystkich zadań dydaktycznych i ułatwiają realizację zadań o charakterze administracyjnym i organizacyjnym.

Każdy student i pracownik UŚ ma zapewniony, bezpłatny dostęp do platform obsługi wirtualnych zajęć i spotkań jak: MS Teams i Moodle. W okresie pandemii COVID-19, część zajęć specjalistycznych z sukcesem prowadzona była w przestrzeni wirtualnej, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Korzystano m.in. z Laboratorium GIS wraz z zainstalowanymi na nim aplikacjami Zdolność do prowadzenia zajęć w formie zdalnej oraz możliwość pracy studentów w przestrzeni wirtualnej (z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania) została utrzymana. Służy temu platforma MS Teams oraz możliwość korzystania ze specjalistycznego oprogramowania na prywatnych komputerach. Korzystanie z tej platformy umożliwia także uczestnictwo w zdalnych wykładach i spotkaniach naukowych realizowanych w systemie międzyuczelnianym.

Na system biblioteczno-informacyjny uczelni składa się Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA) oraz Biblioteka Nauk o Ziemi (BNoZ) oraz Składnica map. Studenci mają zagwarantowany stały dostęp do zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym oraz zakresie dostosowanym do potrzeb wynikających z procesu nauczania i uczenia się na kierunku turystyka. Z usług CINiBA mogą bezpłatnie korzystać naukowcy i

studenci w godzinach 8.00-20.00, a w czasie sesji egzaminacyjnych do 23.00. Biblioteka Nauk o Ziemi jest czynna codziennie w godz. 9.00-18.00. Czytelnia dysponuje 30 miejscami dla użytkowników, 12 stanowiskami komputerowymi oraz pomieszczeniem do pracy grupowej.

Podstawowym źródłem informacji o zasobach bibliotecznych jest katalog elektroniczny INTEGRO systemu bibliotecznego PROLIB. W katalogu tym zbiory należące do Biblioteki Nauk o Ziemi oznaczone są tą nazwą w zakładce LOKALIZACJA. Całość skatalogowanego księgozbioru podzielona jest na dokumenty przeznaczone do wypożyczenia oraz dokumenty przeznaczone do udostępnienia na miejscu. Wielkość i charakter zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych są aktualne, w pełni zaspakaja potrzeby edukacyjne, wynikające z kształcenia studentów kierunku turystyka. Zbiory biblioteczne wykazują zgodność tematyczną i językową oraz formy wydawniczej, zarówno pod kątem możliwości osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się, jak i ich udziału w działalności naukowej. Stworzono możliwość zgłaszania przez studentów i pracowników potrzeb w zakresie pozyskania nowych pozycji literatury lub też zwiększenia liczby egzemplarzy pozycji skatalogowanych.

Pozycje literatury wyszczególnione w sylabusach jako pozycje literatury obowiązkowej są obecne w katalogach bibliotecznych. Każdy egzemplarz danego tytułu stanowi odrębny zapis w opisie katalogowym (odrębna sygnatura), stąd użytkownik z łatwością może zorientować się o ilości egzemplarzy danego tytułu. Wybór opcji „egzemplarze” wskazuje bibliotekę, w której znajduje się książka. W opisie książki, opcja „status” informuje o tym, czy książka jest aktualnie dostępna w Bibliotece. W sytuacji, gdy dana książka jest wypożyczona przez innego czytelnika, katalog informuje o wyznaczonej dacie zwrotu dokumentu. Użytkownik może dokonać rezerwacji i zamówień on-line. Ze względu na elektroniczny dostęp do publikacji (w tym wskazanych w sylabusach), kwestia relacji pomiędzy liczbą egzemplarzy i liczbą studentów nie stanowi problemu, niezależnie od tradycyjnego dostępu do publikacji w wersji analogowej.

Dążąc do zaspokojenia wymagań procesu dydaktycznego oraz wynikających z tego potrzeb studentów zapewniono im dostęp do najnowszej literatury obcojęzycznej. Kwestie te rozstrzygnięto poprzez bezpłatny dostęp do baz bibliograficznych (np. Scopus, Web of Science) i pełnotekstowych baz czasopism (ScienceDirect, SpringerLink, Wiley, Academic Search Ultimate i in.) oraz książek (Academic Research Source eBooks, De Gruyter). W ramach tych baz użytkownicy mają dostęp do ponad 3 tys. elektronicznych czasopism i ponad 10 tys. książek. Uniwersytet prenumeruje bazę IBUK. Istnieje także możliwość szybkiej realizacji zlecenia zakupu publikacji wskazanych przez nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia dydaktyczne. UŚ prowadzi repozytorium instytucjonalne, w którym gromadzi publikacje pracowników. Są to artykuły, monografie, materiały dydaktyczne, prace konferencyjne oraz prace doktorskie. Wszystkie te materiały udostępniane są w sposób otwarty. W Składnicy map, na stanowiskach można przeglądać mapy i inne pozycje w wersji cyfrowej. Istnieje możliwość samodzielnego zeskanowania na miejscu dowolnej mapy przy użyciu skanera rolkowego ColortracSmartIfGx+ T42 (pracującym w systemie kompatybilnym z czytnikami), lub poprosić bibliotekarza o wykonanie tej usługi. Pracownicy i studenci mogą otrzymać dowolną mapę w wersji elektronicznej z zasobów Składnicy albo zeskanowanej na bieżąco.

Biblioteka Nauk o Ziemi realizuje wszystkie formy usług bibliotecznych (udostępnianie zbiorów, działalność informacyjna, szkoleniowa i edukacyjna) w jednym pomieszczeniu. W pomieszczeniu tym wydzielona jest strefa udostępniania prezencyjnego – czytelnia. Pomieszczenie to zlokalizowane jest na parterze budynku Auli Międzywydziałowej, z szerokim wejściem, odpowiednim dla osób z niepełnosprawnościami. W pomieszczeniu biblioteki zastosowano szerokie rozmieszczenie stolików do pracy własnej, jak i stanowisk komputerowych, aby umożliwić podjechanie wózkiem inwalidzkim.

Pozostałe ciągi komunikacyjne (np. dojścia do regałów z księgozbiorem) dostosowane są dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Na życzenie studenta z niepełnosprawnością bibliotekarz dostarczy zamówione materiały do stolika. Strona domowa Biblioteki jest dostosowana do osób z niepełnosprawnościami – zawiera menu dostępności (m.in. kontrast, podświetlenie linków, duży tekst, przyjazny dla dysleksji). Z przestrzeni biblioteki został wydzielony pokój ze stanowiskiem komputerowym. Zabezpieczony dostęp do publikacji w wersji elektronicznej, brak barier utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami w pomieszczeniach biblioteki i czytelnicy dowodzą, że na WNP stworzono warunki do pełnego korzystania z zasobów bibliotecznych przez studentów z niepełnosprawnością.

Część materiałów dydaktycznych jest udostępnianych studentom w formie elektronicznej w ramach procesu dydaktycznego prowadzonego z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość. W tym celu wykorzystywane są foldery do przekazywania materiałów w oprogramowaniu Teams lub Moodle, ewentualnie poczta elektroniczna, co szczególnie może pomóc w osiągnięciu efektów uczenia się studentom z niepełnosprawnościami. Materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej są obligatoryjnie udostępniane studentom IDS (o ile wyrażą oni taką potrzebę składając wniosek). Od 2020 r. działa Dydaktyczna Biblioteka Cyfrowa, gdzie umieszczane są (niedostępne w innych źródłach elektronicznych) zdigitalizowane materiały. Zamówienia na digitalizację materiałów dydaktycznych mogą składać wszyscy prowadzący zajęcia dydaktyczne.

Dążąc do stałego rozwoju i doskonalenia infrastruktury dydaktycznej, naukowej oraz zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych przeprowadzane są na WNP okresowe przeglądy i podejmowane są skuteczne działania. Zakres przeglądu obejmuje: ocenę sprawności, dostępności i nowoczesności wszystkich elementów infrastruktury dydaktycznej, np. sprzętów, urządzeń, środków dydaktycznych, aparatury badawczej, specjalistycznego oprogramowania. Ponadto, zwraca się uwagę na dostosowanie infrastruktury i zasobów do wymogów procesu dydaktycznego, liczby studentów oraz oczekiwań i potrzeb osób z niepełnosprawnością. Głównymi cechami podejmowanych działań są: monitorowanie i bieżący nadzór, ocena stanu infrastruktury dydaktycznej i naukowej, a w razie potrzeby naprawa lub wymiana sprzętu na nowy. Analiza dostępności zasobów bibliotecznych (poza spotkaniami z pracownikami i studentami) odbywa się z wykorzystaniem wyników okresowego przeglądu częstotliwości wypożyczania. Przy podejmowaniu decyzji dotyczących zwiększenia i wzbogacenia zasobu o konkretne tytuły uwzględnia się również indywidualne propozycje (studentów i pracowników) zgłoszone przez zakładkę „zapropnuj” w katalogu INTEGRO.

Należną troską otacza się infrastrukturę informatyczną i oprogramowanie ze względu na szybki postęp w tym zakresie. Podejmowane działania oraz osiągnięte efekty potwierdzają, że infrastruktura informatyczna i oprogramowanie są aktualizowane i systematycznie unowocześniane. Na przykład w 2022 r. przeprowadzono modernizację techniczną komputerów (w pracowniach: 120, 714, 1416, 506, 1603), polegająca na wymianie dysków hdd na ssd oraz rozbudowie pamięci operacyjnej RAM, a obecnie trwają prace w celu reorganizacji jednej z sal komputerowych.

Działania na rzecz rozwoju i unowocześnienia infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz zasobów bibliotecznych, informatycznych i edukacyjnych prowadzone są w sposób ciągły w ścisłym współdziałaniu pracowników, studentów, doktorantów oraz (w miarę potrzeby) innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne. Studenci w dowolnym czasie mogą zgłosić nauczycielowi akademickiemu pojawiające się problemy lub zasygnalizować możliwości udoskonalenia, co następnie zostaje zgłoszone do Dziekana Wydziału, który nadaje sprawie bieg. Końcową ocenę infrastruktury dokonuje Dyrektor Działu Administracyjno-Gospodarczego wraz z pracownikami i dyrekcją kierunków.

Uwzględniane są sugestie Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych, np. dotyczące zakupu specjalistycznego oprogramowania.

Racjonalnemu rozwiązywaniu problemów, w tym związanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość służy także sformalizowana doroczna wymiana poglądów, uwag i spostrzeżeń pomiędzy studentami i pracownikami. W wyniku monitorowania pojawiają się nowe inicjatywy, które dotyczą uzupełniania zbiorów i zasobów, doskonalenia (uaktualniania, unowocześniania), fachowości obsługi (np. w sferze usług informatycznych). W okresie wakacyjnym odbywają się duże akcje naprawy i wymiany sprzętu na nowy. Podobnie system biblioteczno-informacyjny (w tym poczta uniwersytecka) jest pod stałym nadzorem informatyków zajmujących się funkcjonowaniem sieci informatycznej WNP. Dzięki spójnemu działaniu i sprawdzonym procedurom problemy są rozwiązywane na bieżąco, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Natomiast, działania i decyzje o przedsięwzięciach inwestycyjnych są uwzględniane w harmonogramów inwestycji i remontów. Na przykład wyniki ostatniego przeglądu i oceny infrastruktury (dokonanej z udziałem studentów) wykorzystano do racjonalnego rozwiązania zgłoszonych problemów: uwzględniono w planie zakupowym biblioteki szereg pozycji literatury pomocnej w przygotowaniu pracy magisterskiej, studenci uzyskali dostęp do szerokopasmowego Internetu 5G na terenie całego budynku WNP, wymieniono część komputerów na nowe.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, a także wyposażenie techniczne pomieszczeń o funkcji dydaktycznej i naukowej, zasoby edukacyjne oraz środki i pomoce dydaktyczne stosowane w procesie uczenia się (w tym należące do innych podmiotów), umożliwiają prawidłowe organizowanie i prowadzenie nauczania stacjonarnego oraz w razie konieczności także nauczania z wykorzystaniem metod i zaawansowanych technik kształcenia na odległość na kierunku turystyka. Wielkość i charakter infrastruktury dydaktycznej, naukowej, bibliotecznej oraz informatycznej pozwalają na osiąganie zamierzonych efektów uczenia się w sposób zgodny z programem studiów oraz standardami współczesnej dydaktyki. Są adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy badawczej/zawodowej oraz umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. W pełni zagwarantowano studentom (w tym z niepełnosprawnościami) dostęp do zasobów edukacyjnych i infrastruktury. Stworzono warunki umożliwiające synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia. Liczba sal dydaktycznych, ich wielkość i układ, a także ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk badawczych, komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie itp. umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności badawczych przez studentów. Ponadto, są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup. Także lokalizacja biblioteki, jej dostępność, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych (w tym czytelnia z wystarczającą liczbą miejsc), ich

wyposażenie techniczne, udogodnienia dla użytkowników, itp. gwarantują komfortowe korzystanie z zasobów bibliotecznych w formie cyfrowej i tradycyjnej. Na WNP zapewniona jest w pełnym zakresie zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z obowiązującymi przepisami p.poż i BHP. We wszystkich pomieszczeniach dydaktycznych, laboratoriach, bibliotece i przestrzeniach ogólnodostępnych jest zapewniony dostęp studentów do sieci bezprzewodowej. Studenci w celu wykonywania zadań, realizacji projektów, itp. mogą poza godzinami zajęć korzystać z pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów naukowych, komputerowych, specjalistycznego oprogramowania na określonych zasadach. Warunki do pracy na oprogramowaniu specjalistycznym stworzono również w przestrzeni ogólnodostępnej oraz w specjalnie wydzielonej sali. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii IT. Na WNP nie ma barier w dostępie do sali dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, jak również zaplecza sanitarnego. Infrastruktura informatyczna i stosowne oprogramowanie umożliwiają synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne. Jej funkcjonowanie spójnie z systemami uczelnianymi i umożliwia dostęp także studentom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym studentom z niepełnosprawnościami. Studentom kierunku turystyka zapewniono dostęp do specjalistycznego oprogramowania wspomagającego kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz zasobów bibliotecznych, w tym obejmujących piśmiennictwo zalecane w sylabusach. Wszystkie składniki infrastruktury dydaktycznej, naukowej, bibliotecznej, informatycznej i wyposażenie techniczne pomieszczeń oraz zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne podlegają okresowej ocenie z udziałem studentów i pracowników. Celem tych działań jest m.in. ocena sprawności, dostępności, nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu nauczania i uczenia się, liczby studentów, potrzeb osób niepełnosprawnością. Na podstawie uzyskanych wyników z przeglądów okresowych oraz bieżących opinii studentów i pracowników podejmowane są działania pozwalające na utrzymanie infrastruktury w sprawności, jej rozwój w zgodności z postępem nauki i technologii kształcenia i koniecznością łączenia wiedzy teoretycznej z praktyką, potrzebami i oczekiwaniami studentów oraz z obowiązującymi przepisami BHP. Podjęwane są także działania doskonalące, które przyczyniają się do jej stałego unowocześniania infrastruktury i aktualizacji zasobów bibliotecznych, informacyjnych i edukacyjnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Dobrą praktyką stosowaną na Wydziale Nauk Przyrodniczych UŚ jest wykorzystywanie w procesie kształcenia studentów kierunku turystyka bardzo nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej (w tym pozyskanej ze źródeł zewnętrznych). Towarzyszy temu poszukiwanie własnych rozwiązań, niepowtarzalnych w skali kraju. Dobrym przykładem jest uruchomienie w 2023 r. na WNP w Sosnowcu pierwszej w Polsce Stacji Czytania Krajobrazu (ze środków projektu POWER II), która będzie wykorzystywana w procesie dydaktycznym na kierunku turystyka (np. w ramach zajęć – krajobraz a walory widokowe w turystyce). Opracowano koncepcję merytoryczną i graficzną Stacji. Panoramiczne plansze opisują strukturę i fizjonomię krajobrazu widocznego z dachu budynku WNP. Zamontowano także barwne szklane tafle, na których przedstawiono zróżnicowane metody obserwacyjne i interpretacyjne krajobrazu. Stacja ma także część laboratoryjną, pozwalającą studentom turystyki zwiększyć kompetencje m.in. w zakresie GIS. W ramach permanentnych działań rozwojowych – stacja zostanie wyposażona w kamery sferyczne, dzięki czemu możliwa będzie transmisja obrazu online w

całym paśmie widoczności. Uzupelniona o odpowiedni komentarz słowny będzie służyć studentom i mieszkańcom regionu, w tym także osobom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zalecenia

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Działalność instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którym Uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscyplinami, do których kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Zasięg współpracy koncentruje się głównie na mieście Sosnowiec i regionie, jej zakres jest zróżnicowany, głównie skupiony na oferowaniu miejsc praktyk zawodowych dla studentów oraz współpracy w zakresie doskonalenia programu studiów.

Z analizy zasięgu działalności podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego wynika, że studenci ocenianego kierunku mają możliwość nabycia wiedzy i umiejętności pożądaných na lokalnym rynku pracy. Zakres funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji, z którymi współpracuje Uczelnia w ramach kierunku turystyka odzwierciedla misję Uczelni, realizowaną koncepcję kształcenia i nadaje kształt zakładanym celom związanym z potrzebami regionalnej gospodarki. Podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego (przedsiębiorstwa i instytucje), z którymi uczelnia współpracuje w zakresie ocenianego kierunku, reprezentują zróżnicowane spektrum działalności sektora publicznego, prywatnego i społecznego wraz z rozbudowaną współpracą międzysektorową.

Władze Uczelni podpisały umowy o stałej współpracy (m.in. z członkami Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych) obejmujące zróżnicowany i kompleksowy jej zakres. Umowy zawierają m.in. zapisy odnoszące się do opiniowania programów i planów studiów, co przekłada się na realny wpływ konkretnych podmiotów na kształtowanie sylwetki absolwenta ocenianego kierunku. Ten rodzaj współpracy potwierdzony został dokumentami w formie pisemnych opinii, ocen oraz zgłaszanych propozycji przedstawionymi do wglądu zespołu oceniającego.

Wiodące obszary współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, to przede wszystkim realizacja praktyk zawodowych i angażowanie praktyków do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Studenci ocenianego kierunku określili, że realizacja praktyk jest największym obszarem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w sferze ustalania programów, celów i efektów, jakie powinni osiągnąć praktykanci, a następnie przyszli absolwenci ocenianego kierunku. Proces wymiany poglądów i możliwości, poszukiwanie najbardziej pożądaných cech, kompetencji oraz kwalifikacji pracowników dokonuje się najczęściej w trakcie nieformalnych rozmów, hospitacji lub podsumowań praktyk.

Przydatność i skuteczność praktyk w procesie dydaktyki została potwierdzona przez studentów, podczas spotkania z zespołem oceniającym. Wśród pracodawców obecnych na spotkaniu zespołu oceniającego z otoczeniem społeczno-gospodarczym byli absolwenci Uczelni i kadra dydaktyczna prowadząca własne przedsiębiorstwa.

Podczas wizytacji nie zidentyfikowano prac etapowych oraz dyplomowych, które byłyby wynikiem współpracy Uczelni z przedsiębiorcami lub powstawały na zlecenie pracodawców. **Rekomenduje się**

umożliwienie pracodawcom zlecenie zapotrzebowania na prace dyplomowe, odpowiadające konkretnym problemom badawczym.

Uczelnia zawarła porozumienia z wieloma sygnatariuszami, obrazujące działanie partnerstwa lokalnego na rzecz promocji mobilności zawodowej na rynku pracy. Dzięki temu Uczelnia może w ciągły sposób monitorować potrzeby rynku pracy i aktualną ofertę zatrudnienia oraz doskonalić i poszerzać kwalifikacje zawodowe i kompetencje studentów. Współpraca ta umożliwia wymianę doświadczeń i dokonywanie analiz podmiotów odpowiedzialnych za lokalny rynek pracy.

Długotrwała współpraca Uczelni z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego umożliwia właściwą selekcję i dobór podmiotów współpracujących z ocenianym kierunkiem, pozwala zorganizować bazę kilkudziesięciu pracodawców - przedsiębiorców, którzy są w stanie zagwarantować studentom należyty przebieg realizacji programu praktyk. Współpraca z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego odbywa się przez cały proces kształcenia, uwzględniając wymiar doradztwa zawodowego, wchodzenia studenta na rynek pracy, a zwieńczona jest monitoringiem losów absolwentów. Prowadzone są okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się i losy absolwentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warto zwrócić uwagę na różnorodne i liczne zestawienie podmiotów i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi współpracuje Uczelnia. Podmioty sektora publicznego, prywatnego i społecznego, posiadające heterogeniczne struktury zatrudnienia umożliwiają praktykantom autentyczność poznania rynku pracy. Kształcenie, którego celem jest zapewnienie dostępu do kadr na lokalnym i regionalnym rynku pracy sprawiło, że długotrwałe partnerstwo z przedsiębiorstwami jest właściwie prowadzone, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zarówno studentów, jak i pracodawców. Obszar i działania podmiotów, z którymi Uczelnia współpracuje, umożliwiają kształcenie studenta i kształtowanie sylwetki absolwenta dobrze poruszającego się w realiach rynku pracy, zgodnie z przyjętymi celami kształcenia. Intencją niektórych interesariuszy, przyjmujących studenta na praktyki zawodowe, jest stworzenie zasobów kadrowych pod konkretne stanowiska w swoim podmiocie. Opiniowanie przez interesariuszy zewnętrznych, programów i planów studiów, odbywanie praktyk zawodowych, wizyt studyjnych oraz kooperacja Władz Uczelni z podmiotami odpowiedzialnymi za profilowanie lokalnego i regionalnego rynku pracy, zawierających jego pogłębione analizy, pozwalają na ciągły monitoring i modyfikacje programu studiów i zakładanych efektów uczenia się. Umożliwiają kreowanie sylwetki absolwenta pożądanego na rynku pracy. Współpraca z otoczeniem społeczno-

gospodarczym jest dobra i daje wymierne efekty w procesie nauczania. Rozpiętość organizacyjna przedsiębiorstw i instytucji, które ciągle współpracują z ocenianym kierunkiem umożliwia niezwłoczne reagowanie na zmiany zachodzące na rynku pracy. Pozwala także na właściwy wybór miejsc odbywania praktyk, racjonalnych ram współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wspólnego ustalania efektów uczenia się. Wyniki tej współpracy są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Ankiety wśród studentów i pracodawców połączone z badaniami losów absolwentów i uzupełnione o opinie otoczenia społeczno-gospodarczego na temat jakości kształcenia dają perspektywy dopasowania treści programu dydaktycznego, który jest adekwatny do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia odgrywa bardzo ważną rolę w budowaniu koncepcji kształcenia na Wydziale Nauk Przyrodniczych UŚ. Szeroko rozumiane umiędzynarodowienie jest realizowane m. in. poprzez międzynarodową wymianę studentów i kadry dydaktycznej, współpracę badawczo-rozwojową z zagranicznymi ośrodkami naukowymi i przemysłowymi z udziałem studentów oraz obowiązkowe nauczanie języków obcych i realizacja zajęć w językach obcych.

W roku akademickim 2021/2022 Uniwersytet Śląski w Katowicach dołączył do sojuszu Transform4Europe, gdzie wraz z sześcioma zagranicznymi szkołami wyższymi tworzy uniwersytet europejski. Połączenie uczelni ma na celu prowadzenie wspólnych badań naukowych oraz wspólnego kształcenia studentów. Student turystyki dzięki temu programowi będzie miał możliwość wyboru programu studiów ze wspólnej oferty dydaktycznej, rozwijania kompetencji językowych, nawiązywania kontaktów, dostęp do międzynarodowych kursów oraz wspólne prowadzenie prac naukowych. Współpraca międzynarodowa nie dotyczy tylko uczelni z Europy, W 2020 roku, uchwałą Senatu UŚ założone zostało POLSKO-CHIŃSKIE CENTRUM BADAŃ ŚRODOWISKOWYCH, które nawiązało współpracę z kilkoma instytucjami naukowymi z Chin

Uczelnia stwarza możliwości podnoszenia kompetencji studentów w zakresie znajomości języka angielskiego, jednak należy podkreślić, że zarówno studenci jak i pracodawcy, którzy mieli możliwość oceny kompetencji językowych absolwentów kierunku, wskazywali na niedostatki kierunku studiów w tym zakresie. Studenci kierunku turystyka podczas toku studiów realizują dwa moduły ukierunkowane na znajomość języka angielskiego. Pierwszy moduł „Język obcy w turystyce” (30h, pierwszy semestr) przygotowuje studentów do pracy za granicą w roli pilota i rezydenta, a także do obsługi turystyki przyjazdowej. Po ukończeniu modułu student powinien posiadać umiejętność przygotowywania wystąpień ustnych w języku obcym na poziomie B2+, jednak treści programowe nie umożliwiają opanowania ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ ESOKJ, ani specjalistycznej

terminologii, o czym mowa w analizie stanu faktycznego w odniesieniu do kryterium nr 2. Drugi moduł, pełniący rolę uzupełnienia wiedzy z pierwszego modułu to „Język obcy specjalistyczny” (15h, drugi semestr.). Ma on na celu przygotowanie studentów do pracy w międzynarodowej branży turystycznej. Na kursie wprowadzane są treści typowo turystyczne w języku angielskim, specjalistyczne turystyczne słownictwo, zwroty, wyrażenia. Również w tym przypadku zarówno treści programowe, jak i dobór metod weryfikacji osiągnięć, nie zapewniają opanowania ogólnych kompetencji językowych na poziomie B2+ ESOKJ oraz specjalistycznej terminologii, a także oceny czy studenci opanowali w szczególności pogłębioną umiejętność przygotowania ustnych wystąpień oraz przygotowania pisemnych prac w języku obcym. Reasumując student nie nabywa umiejętności posługiwania się specjalistycznym (turystycznym) językiem obcym, zarówno w zakresie mowy, jak i pisma na poziomie B2+, co zostało szczegółowo przedstawione w analizie stanu faktycznego w odniesieniu do kryterium nr 2 i nr 3 oraz opatrzone stosownymi zaleceniami. Na kierunku turystyka istnieją również inne narzędzia zwiększające stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia i zaangażowania studentów w podnoszenie kompetencji językowych. W ofercie dla studentów włączane są zajęcia w formule otwartej (wykłady, seminaria, warsztaty) prowadzone przez profesorów zagranicznych odbywających staże badawcze na wydziale. O możliwości uczestnictwa w zajęciach studenci wszystkich kierunków studiów mogą dowiedzieć się ze strony wydziału.

Studenci kierunku turystyka zachęceni są również do korzystania z literatury anglojęzycznej w formie podręczników i czasopism naukowych podczas innych zajęć (np. seminarium magisterskie). Wykorzystanie literatury anglojęzycznej jest premiowane w ocenie seminarium i pracy magisterskiej. Podniesienie kompetencji językowych studentów osiąga się także poprzez organizowanie kursów w ramach różnych projektów edukacyjnych. Wśród nich można wyróżnić kurs „Specjalistyczny język angielski w naukach o Ziemi”, czy GeoHazardSilesia (Program nabycia nowych kompetencji w Naukach o Ziemi).

Uniwersytet Śląski w Katowicach ma podpisane umowy międzynarodowe z ponad 900 instytucjami zagranicznymi, wśród nich wyróżnia się umowy zawarte w ramach programu Erasmus+ lub CEEPUS. Spośród studentów kierunku turystyka w kolejnych latach akademickich w okresie 2015–2022 na studia zagraniczne wyjechało 8 osób, a na staże 4 osoby. Pandemia Covid-19 drastycznie ograniczyła, ale nie zatrzymała wymiany studenckiej. Na kierunku turystyka, w ocenianym okresie, studiowało 3 studentów zagranicznych (2 osoby z Ukrainy - program CEEPUS i 1 osoba z Węgier – program Erasmus+). Studenci zagraniczni, odbywający studia w ramach zindywidualizowanego programu kształcenia, uczęszczają na zajęcia prowadzone w języku angielskim. Studenci polskojęzyczni również mogą uczęszczać na te zajęcia w celu poprawy kompetencji językowych oraz rozwoju interakcji międzykulturowych.

Studia na kierunku turystyka otwarte są również dla studentów zagranicznych, studiujących w języku polskim. Od roku akademickiego 2015/2016 studia w języku polskim, na ocenianym kierunku, podjęło 31 studentów z zagranicy.

Wykładowcy, również aktywnie uczestniczą w wyjazdach w ramach mobilności dydaktycznej. Liczba staży i szkoleń zagranicznych oraz wyjazdów w ramach wymiany międzynarodowej, realizowanych przez pracowników w latach 2015-2021 wynosiła łącznie 36. Zdobyte doświadczenie wykorzystywane jest w pracach nad zwiększeniem atrakcyjności kierunku oraz w pracach naukowych. Kadra związana z kierunkiem turystyka podejmuje współpracę w ramach międzynarodowych projektów badawczych. Na międzynarodowość prowadzonych badań wskazują projekty grantowe takie jak: HORIZON 2020, FLORIST, AWAKE-2 oraz PROLINE-CE.

W latach 2015-2022 na Wydziale gościło 31 naukowców z zagranicy w ramach programu Erasmus+ i CEEPUS oraz 5 profesorów wizytujących, którzy prowadzili 14 serii wykładów oraz seminariów dla studentów oraz doktorantów Instytutu.

Od roku akademickiego 2021/2022 Uniwersytet Śląski w Katowicach, wspólnie z sześcioma zagranicznymi szkołami wyższymi, tworzy prestiżowy uniwersytet europejski w ramach sojuszu *Transform4Europe*. Uczelnie łączą się tworząc uniwersytet europejski, aby razem prowadzić badania naukowe na najwyższym poziomie oraz prowadzić kształcenie na międzynarodowych kierunkach studiów. Formuła tego sojuszu i jego strategia *Mobility4all* stwarza warunki do mobilności wirtualnej studentów i nauczycieli akademickich w ramach *Transform4Europe Week*. Dzięki temu studenci będą mieli możliwość wyboru programu studiów ze wspólnej oferty dydaktycznej, która zostanie przygotowana przez uczelnie partnerskie, nowe możliwości nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym siedmiu uczelni, dostęp do międzynarodowych kursów online oraz innowacyjnych metod kształcenia, możliwość rozwijania kompetencji językowych oraz wzmacniania poczucia tożsamości europejskiej. Korzyści pracowników naukowo-dydaktycznych to głównie wymiana doświadczeń dydaktycznych i badawczych oraz wspólne rozwijanie nowoczesnych metod kształcenia, udogodnienia związane z wymianą, przepływem i współtworzeniem wiedzy w ramach uniwersytetu europejskiego, dostęp do infrastruktury badawczej wszystkich uczelni partnerskich, nowe możliwości nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym, możliwość udziału w szkoleniach i kursach międzynarodowych, rozwijanie kompetencji językowych.

Monitoring i ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia dokonywana jest w sposób systematyczny w ramach wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Ocenie podlega przede wszystkim udział w programach mobilności studenckiej oraz mobilności nauczycieli akademickich, realizacja międzynarodowych projektów edukacyjnych niezwiązanych z mobilnością, udział studentów-obcokrajowców w kształceniu oraz oferta dydaktyczna w języku angielskim. Rezultaty prowadzonych badań wraz z zaleceniami i rekomendacjami są przekazywane dziekanowi i przy najmniej raz w roku raportowane do administracji centralnej Uniwersytetu Śląskiego.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na ocenianym kierunku studiów zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Na kierunku turystyka na Uniwersytecie Śląskim studenci mają zapewnione kompleksowe wsparcie o zróżnicowanym charakterze. Wsparcie studentów realizuje się poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. Na uczelni szczególną wagę przywiązuje się do zaspokajania potrzeb i wspierania różnych grup studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, studentów zagranicznych, studentów w trudnych sytuacjach życiowych, studentów zaangażowanych w działalność sportową i organizacyjną na rzecz uczelni czy studentów wybitnie uzdolnionych.

Studenci są zapoznawani z możliwymi formami wsparcia jeszcze przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych. Do dyspozycji studentów jest możliwość skorzystania m. in. z konsultacji pracowników badawczo-dydaktycznych, seminariów i pracowni dyplomowych oraz udziału w otwartych spotkaniach naukowych. Udostępnione są dla studentów zasoby Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej jak i zasoby tematycznych baz danych, związanych ze studiowaną dziedziną. Akcje informacyjne na temat wsparcia studentów są organizowane na profilach społecznościowych np. samorządu studenckiego. Dodatkowo, dyrekcja kierunku przekazuje wszystkie najważniejsze kwestie związane ze wsparciem studentów oraz ich możliwym rozwojem naukowym na bieżąco poprzez stronę internetową i media społecznościowe.

Kierunek Turystyka realizowany jest na II stopniu, z tego względu dużą wagę przywiązuje się do działalności naukowej studentów. Już na pierwszym spotkaniu informacyjnym studenci poznają potencjalnych promotorów oraz ich zainteresowania badawcze. Co więcej, studenci mogą wziąć udział w szkoleniach, kursach, warsztatach i wyjazdach studyjnych, organizowanych w ramach projektów edukacyjnych realizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego. W latach 2017-2019 realizowano projekt „GeoHazardSilesia - Program nabycia nowych kompetencji w Naukach o Ziemi”, który obejmował m. in. wyjazdy zagraniczne i szkolenia certyfikowane. W kolejnych latach, czyli 2018-2022 studenci kierunku turystyka mogli korzystać ze wsparcia w postaci szkoleń organizowanych w ramach projektu POWER „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”. W ramach tego projektu również odbywały się szkolenia certyfikowane. Aktualnie studenci mogą uczestniczyć w projekcie POWER 2 „Jeden Uniwersytet - Wiele Możliwości. Program Zintegrowany”. Studenci chcący rozwijać swoją karierę naukową mogą ją rozwijać również poprzez koła naukowe. Studenci mają możliwość uczestniczenia w konferencjach naukowych oraz pisania swoich prac naukowych, nie tylko jako przedstawiciele kół. Kolejną z realizowanych form wsparcia w

zakresie przygotowania do działalności naukowej jest tutoring polegający na pracy indywidualnej ze studentem jednego z certyfikowanych pracowników wydziału. Aktualnie tutoring realizowany jest w ramach programu Mistrzowie Dydaktyki. Motywowanie studentów wybitnych jest realizowane między innymi poprzez przyznanie im Wyróżnień JM Rektora UŚ oraz Grantów Studenckich. Studenci chętnie biorą udział również w konkursach zewnętrznych. Studentom o predyspozycji do pracy naukowobadawczej przysługuje także zmiana trybu studiów, czyli indywidualny tok studiów.

Na Uniwersytecie Śląskim podczas kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość korzystano z narzędzi internetowych do nauki zdalnej, takich jak: MS Teams, Moodle oraz ZOOM. Studenci mogli skorzystać z filmu instruktarszego o aplikacji MS Teams. Studenci mający problem ze sprzętem komputerowym lub łączem internetowym mogli skorzystać ze specjalnie wyznaczonych stanowisk. Dodatkowo, w okresie nauczania zdalnego starości byli zobowiązani do cotygodniowego raportowania przebiegu zajęć, aby dyrekcja kierunku mogła na bieżąco reagować na problemy.

Za przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy odpowiada Biuro Karier UŚ. Studenci mają możliwość skorzystania z szerokiej oferty Biura, w którą wchodzi np. doradztwo zawodowe, szkolenia, warsztaty, czy próbne rozmowy kwalifikacyjne. Oprócz tego na stronie Biura Karier umieszczone są dostosowane pod studentów oferty pracy, praktyk i stażów. Uniwersytet Śląski w Katowicach w latach 2018 - 2021 realizował projekt "STUDIA I CO DALEJ - zwiększenie konkurencyjności studentów UŚ na rynku pracy", którego celem było podniesienie jakości usług świadczonych przez Biuro Karier. Studenci mogli w ramach projektu skorzystać z poradnictwa zawodowego. W programie studiów przewidziano zajęcia, których celem również jest ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy. Wydział również współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wynikiem tej współpracy są różnego typu zajęcia praktyczne dla studentów kierunku. Studenci mają możliwość m. in. uczestniczenia w zagranicznym wyjeździe, gdzie ćwiczą swoje umiejętności jako piloci wycieczek.

Uniwersytet Śląski oferuje studentom różnorodne formy aktywności. Wśród nich można wyróżnić działalność w wolontariacie w programie Student Buddy Support. Swoje zainteresowania sportowe studenci realizują w 52 sekcjach Akademickiego Związku Sportowego UŚ. Studenci uzdolnieni artystycznie mają się również angażować w organizacjach studenckich takich jak chór i koło malarskie. Na Wydziale Nauk Przyrodniczych działa 11 kół naukowych, w tym m. in. koło Naukowo-Podróżnicze „Denali” cieszące się popularnością wśród studentów kierunku. Koła naukowe odpowiedzialne są za organizację wydarzeń, w tym warsztatów, prelekcji i konkursów o charakterze popularnonaukowym. Działalność organizacyjna studentów polega głównie na zaangażowaniu w Samorząd Studencki na szczeblu wydziałowym lub ogólnouczelnianym. Przedstawiciele Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego Wydziału Nauk Przyrodniczych aktywnie biorą udział w kwestiach związanych z jakością kształcenia oraz animowaniem życia studenckiego, reprezentują również studentów przed władzami wydziału. Organizacje studenckie są wspierane merytorycznie, organizacyjnie i finansowo.

Na Uczelni funkcjonuje również finansowy system wsparcia. System stypendialny obejmuje stypendium socjalne dla studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, stypendium dla osób niepełnosprawnych (stypendium specjalne) może otrzymywać student z tytułu niepełnosprawności, stypendium rektora dla studentów wyróżniających się wynikami w nauce, osiągnięciami naukowymi, artystycznymi lub osiągnięciami sportowymi oraz zapomogę dla studentów w przejściowo trudnej sytuacji finansowej. Studenci wybitni mogą się ponadto ubiegać o stypendium ministra. Zagraniczni studenci kierunku turystyka mogą również ubiegać się o stypendium z programu

NAWA lub CEEPUS. Kolejną formą wsparcia finansowego studentów są kredyty studenckie oraz miejsca w domach studenckich.

Mobilność studencka jest realizowana na uczelni poprzez dwa programy: międzynarodowy program ERASMUS oraz krajowy program MOST.

Uniwersytet Śląski oferuje różnorodne i dopasowane do potrzeb formy wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami. Osoby z niepełnosprawnościami na wydziale mogą się zgłosić do specjalisty administracyjnego ds. dostępności oraz koordynatora ds. dostępności. Wśród form wsparcia można wyróżnić: pomoc asystenta dydaktycznego, użyczenie sprzętu, szkolenia, warsztaty, konferencje, zajęcia sportowe, usługi doradcze oraz wsparcie osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego. Każdy student może skorzystać z nieodpłatnej uczelnianej pomocy psychologicznej w Centrum Obsługi Studentów. Uczelnia oferuje nie tylko bezpłatną pomoc psychologiczną, ale również bezpłatną opiekę zdrowotną. Na uczelni działa również projekt „DUO - Uniwersytet Śląski uczelnią dostępną, uniwersalną i otwartą”, którego głównym celem jest zwiększenie zakresu dostępności oraz poziomu otwartości i uniwersalności Uniwersytetu Śląskiego poprzez udoskonalenie wsparcia edukacyjnego. Studentom przysługuje pomoc ambasadora Teams oraz ambasadora dostępności. Ambasadorzy dostępności powoływani są wśród studentów starszych lat, którzy wspierają potrzebujących studentów służąc poradnictwem i informacją w zakresie spraw związanych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w szczególności w zakresie zdrowia psychicznego. Dodatkowo infrastruktura na wydziale jest dostosowana do studentów z niepełnosprawnościami ruchowymi. Na wydziale znajduje się również pokój wyciszeń.

Wsparcie w procesie uczenia jest dostosowane do potrzeb różnych grup studentów, w tym studentów z problemami zdrowotnymi, pracujących, studentek w ciąży oraz studentów będących rodzicami. Studenci mogą wnioskować o zmianę trybu studiów na: indywidualne dostosowanie studiów, indywidualną organizację studiów lub indywidualny tok studiów. Wsparcie jest również zapewnione studentom zagranicznym, mogą oni skorzystać z porad Ośrodka Wsparcia Cudzoziemców UŚ.

W celu udzielania bieżącego wsparcia studentom w rozwiązywaniu problemów związanych z przebiegiem studiów, powoływani są opiekunowie, są to osoby pierwszego kontaktu, która najczęściej pośredniczy między studentami a wykładowcami oraz kadrą zarządzającą kierunkiem. Studenci na pierwszym spotkaniu informacyjnym są zapoznawani ze sposobem zgłaszania wniosków. Dyrekcja kierunku poprzez regularne spotkania pozostaje również w stałym kontakcie z przedstawicielami studentów, czyli starostami. Dodatkowo studenci mogą zwrócić się po pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych i grupowych problemów, również osobistych do wydziałowej Koordynator ds. Studenckich. Do dyspozycji studentów jest również Centrum Obsługi Studentów. Studenci mają możliwość anonimowego zgłaszania skarg i uwag poprzez skrzynkę umieszczoną obok dziekanatu.

Studentom Uniwersytetu Śląskiego zapewniane jest kompleksowe wsparcie w zakresie bezpieczeństwa i równego traktowania. Studenci w sytuacjach dotyczących bezpieczeństwa, dyskryminacji czy przemocy mogą zwrócić się do wydziałowej Koordynator ds. studenckich, a gdy problem jest trudniejszy, wymagający interwencji natury prawnej czy psychologicznej - do Rzecznik praw studenta i doktoranta Uniwersytetu Śląskiego. W odniesieniu do przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, w tym przemocy seksualnej, w ramach profesjonalnego systemu pomocy prawnej i psychologicznej powołano Pełnomocniczkę rektora ds. przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu. Uniwersytet Śląski, mając świadomość, że wspólnotę akademicką tworzą ludzie reprezentujący różne perspektywy i idee, różną wiedzę i kulturę, co stanowi dodatkową wartość Uniwersytetu, przyjął i realizuje „Zasady Równości i Różnorodności”. W ramach inicjatyw równościowych pod koniec 2021 r.

przyjęty został „Plan Równości Płci w Uniwersytecie Śląskim”. Na uczelni funkcjonuje również Komisja ds. równości i różnorodności - podmiot odpowiedzialny za monitorowanie przestrzegania zasad równego traktowania i poszanowania różnorodności w UŚ. Komisja m.in. monitoruje realizację polityki równości, działa na rzecz podnoszenia świadomości na temat zasad równości oraz upowszechniania problematyki równości i różnorodności w badaniach i kształceniu. Informacje dla studentów na temat tego, do kogo mogą się zgłosić ze swoim problemem, znajdują się na stronie internetowej, znajdują się tam informacje na temat ścieżki postępowania, którą należy podążać zgłaszając daną sprawę. Strona pełni również funkcję edukacyjną, można na niej przeczytać czym jest dyskryminacja, jak na nią reagować, jak nie dyskryminować, czym jest mobbing lub molestowanie.

Podczas procesu uczenia się studenci są wspierani przez pracowników dydaktycznych administracyjnych, którzy na bieżąco podnoszą swoje kwalifikacje i kompetencje poprzez uczestniczenie w szkoleniach. W ramach projektu POWER 2 realizowano podniesienie kompetencji dydaktycznych kadry akademickiej oraz kompetencji zarządczych kadry kierowniczej i administracyjnej. Obsługa administracyjna odbywa się zgodnie z terminarzem zamieszczonym na stronie internetowej. Uniwersytet Śląski przygotował dla pracowników poradniki mające na celu wzmocnienie ich kompetencji w zakresie kontaktów ze studentami.

System wsparcia studentów podlega ciągłemu monitoringowi i ocenie przez pracowników dziekanatu, jak również przez Dziekana Wydziału, Prodziekana ds. Kształcenia i Studentów, Dyrektora i Zastępcę Dyrektora kierunku, a także opiekunów lat i koordynatorów mobilności studenckiej oraz opiekunów praktyk zawodowych. Studenci mają możliwość zgłaszania swoich uwag podczas dyżurów dyrektora kierunku i jego zastępcy, w sposób mailowy lub podczas zorganizowanych spotkań. Na spotkaniach ze studentami zbierane są informacje o funkcjonowaniu wsparcia, a następnie na podstawie tych rozmów wprowadzają odpowiednie zmiany lub przekierowują sprawy do odpowiednich jednostek uczelni. Ze studentami poruszane są kwestie związane ze wsparciem studentów, w tym adekwatność działań wspierających mobilność krajową i zagraniczną oraz adekwatność działań informacyjnych o dostępnych możliwościach wsparcia i jego zakresie, w tym pomocy materialnej, bezpieczeństwa i pomocy psychologicznej oraz kwestie obsługi administracyjnej studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Studentom na kierunku Turystyka realizowanym na Wydziale Nauk Przyrodniczych na Uniwersytecie Śląskim gwarantuje się kompleksowe i różnorodne wsparcie w procesie kształcenia. Wszelkie informacje opisujące wsparcie studentów materialne i pozamaterialne, informacje dotyczące toku studiów oraz możliwości ich rozwoju naukowego, artystycznego, sportowego i organizacyjnego są udostępnione na stronie internetowej. Dodatkowo są one przekazywane studentom na spotkaniach oraz przez media społecznościowe. Bardzo dużą wagę przywiązuje się do umiejętności praktycznych studentów związanych z ich przyszłymi, możliwymi ścieżkami zawodowymi. Uczelnia udostępniła

wszelkie materiały potrzebne do realizacji kształcenia na odległość, techniki kształcenia na odległość usprawniły proces dydaktyczny i są w dalszym ciągu wykorzystywane. Rozwój naukowy studentów jest umożliwiony poprzez m. in. tutoring, działalność w kołach naukowych oraz zaangażowanie się w dodatkowe projekty. Mechanizm motywacji do osiągania lepszych wyników w nauce obejmuje różnego rodzaju stypendia, wyróżnienia i granty. Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania w szerokiej gamie organizacji studenckich. Wsparcie jest dostosowane do różnych grup studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, pracujących, zagranicznych, studentek w ciąży i studentów będących rodzicami. Studentom w potrzebie przysługuje system stypendialny i możliwość indywidualnego dostosowania studiów lub indywidualnej organizacji studiów. Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania i uczenia się, w tym kadry administracyjnej są na bieżąco podnoszone dzięki uczestniczeniu w programach dostosowanych do potrzeb kierunku. Na uczelni zapewnione są warunki do działalności samorządu studenckiego oraz jego zaangażowania w proces nauczania i uczenia się. Okresowe przeglądy form wsparcia realizowane są w formie anonimowej ankietyzacji zajęć dydaktycznych oraz rozmów ze studentami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach są dostępne publicznie dla wszystkich potencjalnych odbiorców w sposób pozwalający na łatwe zapoznanie się z nimi. Wykorzystane przez Uniwersytet Śląski i Wydział Nauk przyrodniczych rozwiązania komunikacyjno-informatyczne zapewniają dostęp do informacji bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Są również dostosowane do osób z niepełnosprawnościami.

Informacje o studiach są dostępne na stronach internetowych Uczelni oraz Wydziału, na Uczelni funkcjonuje Internetowy Biuletyn Informacji Publicznej (BIP). Informacje publiczne nieudostępnione w BIPie mogą być udostępnione na specjalny wniosek. Do dyspozycji są również strony internetowe Instytutów: strona Instytutu Nauk o Ziemi oraz Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej. Strony internetowe są dostosowane zarówno do aplikacji komputerowych jak i mobilnych. Przeglądający ma możliwość wyszukiwania informacji w dwóch językach: polskim i angielskim oraz powiększania czcionki dla osób słabowidzących. Wszystkie informacje są dostępne zarówno w wersji na komputer, strona działa również na urządzeniach mobilnych niezależnie od systemu operacyjnego smartfona.

Zmiana struktury Uniwersytetu wpłynęła na ujednoczenie, scentralizowanie nie tylko przepisów i procedur dydaktycznych, ale również strony internetowej Uniwersytetu i Wydziałów. Dzięki temu dostęp do informacji dotyczących kierunku turystyka, procesu rekrutacji, organizacji studiów i wsparcia

studentów jest dobry i szybki, dzięki stosowaniu licznych kanałów komunikacyjnych z kandydatami, studentami oraz pracownikami. Strony www UŚ spełniają wymagania dostępności zgodnie z rekomendacją WCAG, co czyni je dostępnymi dla interesariuszy z dysfunkcjami sensorycznymi.

Dostęp do informacji publicznej na temat kierunku studiów został zorganizowany z podziałem na trzy kategorie: dostęp do informacji dla kandydata; dostęp do informacji dla aktualnie studiujących; oraz dostęp do informacji o wynikach jego realizacji. Kandydat na studia znajdzie informacje dotyczące oferty kierunku turystyka, jak i procesu rekrutacji na stronie głównej UŚ w zakładce Kandydat. Na stronie internetowej rejestracji kandydatów znajdują się informacje o sposobie rekrutacji na studia, w tym dotyczące: charakterystyki studiów, kryteriów kwalifikacji dla kandydatów z nową maturą, starą maturą i maturą międzynarodową, opłat za kształcenie, kontaktu z komisją rekrutacyjną. Ogólne informacje na temat kierunku, obejmujące opis kierunku, specjalności i kryteria przyjęć, udostępnione są na stronie wydziału w zakładce Studia/Kierunki Studiów/Turystyka/. Można tu znaleźć w szczególności opis celu kształcenia, programu studiów, planu studiów, efektów uczenia się, katalog modułów, a także krótki opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji i zasad organizacji procesu uzyskania dyplomu. Bardziej szczegółowe informacje na temat kierunku można znaleźć w pozycji Student/kierunki geograficzne. Informacje tu dostępne są kompleksowym opisem kierunku studiów (kody edycji i programu, kod ISCED, cykl rozpoczęcia studiów, poziom kształcenia, profil kształcenia, forma studiów, liczba semestrów, obszar, dziedzinę i dyscyplinę, do której kierunek jest przyporządkowany, tytuł zawodowy i możliwość kontynuowania nauki na dalszych poziomach kształcenia). Studenci zagraniczni mogą skorzystać ze specjalnie poświęconej im zakładki.

Sprawy dotyczące kształcenia są szczegółowo opisane w zakładce sprawy-dydaktyczne/pion-kształcenia. Wśród ujętych w tym miejscu informacji ogólnouczelnianych można przeczytać o dokumentacji toku studiów, jakości kształcenia, w tym narzędziach monitorowania i raportach jakości kształcenia, studenckich praktykach zawodowych, opłatach związanych ze studiami, organizacją roku akademickiego, potwierdzaniu efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów zagranicą oraz potwierdzaniu ukończenia studiów na określonym poziomie. Materiały informacyjne są uzupełnione o stosowne akty prawne wydane zarówno na poziomie krajowym jak i uczelnianym. Proces nauczania i uczenia się oraz jego organizację określa Zarządzenie Rektora UŚ na dany rok akademicki. Dokumentem dostępnym publicznie z poziomu strony wydziałowej, traktującym o wsparciu studentów w procesie uczenia się i monitorowaniu wyników weryfikacji efektów uczenia się, jest System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych. W tym dokumencie interesariusze znajdą informacje m.in. na temat infrastruktury dydaktycznej i naukowej służącej realizacji procesu kształcenia, wspierania działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy lub dalszej edukacji, prowadzenia badań lub działalności artystycznej oraz publikowania lub prezentacji ich wyników, jak również uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej lub artystycznej. Niestety bardzo symbolicznie została potraktowana informacja o systemie weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, która nie znajduje miejsca jako odrębna treść na stronach www związanych z kierunkiem, a jedynie w formie dość ogólnikowej została wspomniana w dokumencie „System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych” w kontekście monitorowania wyników weryfikacji efektów uczenia się i procesu dyplomowania. Należy to uznać za informację niewystarczającą, niekompletną i wymagającą rzetelniejszego i kompleksowego potraktowania

Jednym z internetowych źródeł informacji o kierunku jest również karta kierunku. W karcie kierunku interesariusz znajduje opisy efektów uczenia się dla kierunku studiów, opisy specjalności i informacje dodatkowe. Ponadto z poziomu poszczególnych semestrów dostępny jest szczegółowy plan studiów z opisami modułów, liczbą godzin zajęć, formą zaliczenia, językiem wykładowym i liczbą punktów ECTS. Informacje o zasadach dyplomowania na Uniwersytecie Śląskim wraz z dokumentami do pobrania znajdują się na stronie APD oraz w zakładce prace dyplomowe na stronie Wydziału.

Należy również w tym miejscu zwrócić uwagę na wskazaną już w kryterium nr 2 niespójność publikowanej informacji o kierunku studiów, która obejmuje dwa typy dokumentów, jakimi są: informator ECTS dostępny w domenie publicznej, oraz karta przedmiotu dostępna po zalogowaniu do systemu. Dokumenty te przeważnie nie są kompatybilne, zawierają inne informacje o programie tych samych zajęć, w szczególności odnoszące się do treści programowych, metod dydaktycznych i metod weryfikacji efektów uczenia się, co prowadzi do dezinformacji o programie studiów.

Na stronie Uniwersytetu Śląskiego dostępne są również informacje o materialnych i pozamaterialnych formach wsparcia studentów. Strona www zawiera także informacje o organizacjach studenckich, opiece psychologicznej, medycznej, praktykach oraz stażach.

Na temat kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość studenci mogą przeczytać na dedykowanej temu stronie: <https://www.zdalny.us.edu.pl/>, gdzie znajdują szczegóły takie jak opis savoir vivre dla zajęć zdalnych, tutoriale platform kształcenia na odległość oraz informacje o zdalnym nauczaniu i obowiązujących uregulowaniach odnoszących się do kształcenia na odległość, w tym ogólne zasady oceniania, zasady oceniania online, organizacji końcowych zaliczeń i egzaminów zdalnych, a także organizacji egzaminów dyplomowych w formie zdalnej.

Na wydziałowej stronie www interesariusze mogą zapoznać się ze Strategią kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, która obejmuje treści dotyczące m.in. ogólnouczelnianych wytycznych o kształceniu zdalnym, dobrych manier, równości i poszanowania wszystkich osób uczestniczących w spotkaniach kształcenia zdalnego. W strategii ujęto również informacje o narzędziach ICT i platformach wykorzystywanych w procesie dydaktycznym realizowanym na kierunkach studiów (zajęcia na odległość odbywają się wyłącznie na platformach: Microsoft Office 365 (MS Teams + Forms), Moodle lub Google Classroom + Meet), informacje o wykorzystanej platformie oraz formie synchronicznej lub asynchronicznej zajęć znajdują się w sylabusach modułów. W sylabusie prowadzący zajęcia zdalne informuje w szczególności o sposobie organizacji zajęć, ich trybie, metodach pracy, zakładanych sposobach weryfikacji efektów uczenia się, roli prowadzącego zajęcia (w tym planowanego sposobu udzielania informacji zwrotnej) i studentów (w tym stopnia obciążenia studentów realizacją zleconych zadań). Od pracowników prowadzących zajęcia zdalne wymaga się odbycia szkolenia i uzyskania certyfikatu. Wyjątek stanowią pracownicy, którzy w dobie pandemii Covid-19 realizowali nauczanie zdalne na jednej ze wskazanych wyżej platform i mogą wnioskować o zwolnienie ze szkolenia. W uczelni działa Centrum Kształcenia na Odległość, które zapewnia wsparcie merytoryczne i techniczne dla pracowników uczelni w zakresie metod i technik kształcenia na odległość.

Poza stronami internetowymi korzysta się również z innych metod komunikacji ze studentami, w tym poprzez spotkania ze studentami, kontakt mailowy, tablice ogłoszeniowe, profile w mediach społecznościowych oraz kanał na serwisie Youtube. Informacje o sukcesach zarówno studentów, doktorantów, jak i pracowników, pojawiają się na stronie Wydziału Nauk Przyrodniczych, jak i na profilu Facebook.

Zakres i sposób publikowaniem informacji o studiach określa „System Zapewniania Jakości Kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych”, Na tej podstawie co najmniej raz w roku akademickim dyrektor kierunku studiów zaprasza wszystkich pracowników realizujących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów na spotkanie poświęcone jakości prowadzonego kształcenia. Podczas spotkania dyskutowane są sprawy istotne dla kształcenia na kierunku studiów, w szczególności badana jest rzetelność opisów efektów uczenia się kierunkowych i modułowych. DKS podobnie postępuje w przypadku studentów, zapraszając ich na analogiczne, doroczne spotkanie ze studentami kierunku studiów, na którym poruszane są kwestie takie jak dostęp do programu i efektów uczenia się, adekwatności i kompleksowości prowadzonych działań informacyjnych o możliwościach i zakresie wsparcia dla studentów do ich potrzeb. Rezultaty tych spotkań co do zasady są uwzględniane w procesie doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach. Niestety należy zauważyć, że poza wspomnianymi spotkaniami monitorowanie informacji o studiach skupia się przede wszystkim na generowaniu okresowych statystyk zasięgów informacji publikowanych na stronach www lub w mediach społecznościowych, np. liczba obserwujących stronę na FB z podziałem na wiek, płeć i miejsce zamieszkania. Nie ma to jednak przełożenia na aktualność i rzetelność istotnych informacji o studiach prezentowanych w dostępie publicznym takich jak karta kierunku i informator ECTS dla kandydatów czy karty przedmiotów dla studentów. Brak właściwej charakterystyki systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się również jest przykładem uchybienia w procesie monitorowania kompleksowości informacji o studiach oraz zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Na Uniwersytecie Śląskim, w tym na Wydziale Nauk Przyrodniczych prowadzącym kierunek turystyka, po 1 października 2019 roku dokonano reorganizacji i modernizacji wydziałowego serwisu informacyjnego, a jego obecna zawartość świadczy o wysokiej dbałości o kompleksowość informacji w dostępie publicznym. Ponadto serwis ten jest w pełni responsywny oraz spełnia rekomendacje WCAG zapewniając dostępność informacji dla osób z niepełnosprawnościami, a także możliwość jej pozyskania w dowolnym miejscu i czasie, na dowolnej platformie sprzętowo-programowej, zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Informacja o studiach obejmuje w szczególności cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, przy czym w przypadku informacji o efektach uczenia się stwierdzono istotne rozbieżności pomiędzy danymi umieszczonymi z jednej strony w karcie przedmiotu a z drugiej w informatorze ECTS. Opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji na stronie jest bardzo skrótowy i skupia się w zasadzie na wymiarze, zasadach i formie odbywania praktyk. Dobrze opisane i wyeksponowane są informacje o uznawaniu efektów uczenia się uzyskanych

w systemie szkolnictwa wyższego i zasadach dyplomowania. Właściwie są przedstawione informacje o przyznawanym tytule zawodowym, charakterystyce warunków studiowania i wsparciu w procesie uczenia się. Szczegółowe informacje na temat charakterystyki systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się są ujęte w Regulaminie studiów dostępnym na stronie głównej UŚ.

Informacja o studiach obejmuje treści dotyczące kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie oraz podstawowych wskaźników dotyczących skuteczności tego kształcenia.

Co prawda, zapewniony jest publiczny dostęp do kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o studiach na tym kierunku, jednak wobec wskazanych wyżej niezgodności w informatorze ECTS dostępnym w domenie publicznej, należy odnotować, że system monitorowania jakości informacji publicznej o programie studiów ocenianego kierunku turystyka nie funkcjonuje prawidłowo. W tym zakresie, który stanowi kluczową informację tak dla kandydatów, jak i studentów kierunku, system zapewnienia jakości informacji o studiach wymaga rewizji i działań naprawczych, w celu wyeliminowania stwierdzonych mankamentów oraz zapewnienia systematyczności ocen jakości informacji i wykorzystywania ich w działaniach doskonalących w przyszłości. Zalecane jest wdrożenie kompleksowego systemu okresowych przeglądów informacji udostępnianych publicznie wraz z raportowaniem aktualności, zgodności i spójności publikowanych informacji

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) niespójności publikowanej informacji o kierunku studiów, generującej rozbieżności w informacjach udostępnionych dla różnych grup interesariuszy; 2) wadliwego funkcjonowania system monitorowania jakości informacji publicznej o programie studiów ocenianego kierunku turystyka.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Przyjęcie zasad aktualizacji informacji w dostępie publicznym zapewniających kompatybilność z treściami zawartymi w innych dokumentach zarówno elektronicznych i piśmienniczych, traktujących o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach.
2. Zapewnienie skutecznie działającego systemu monitorowania i oceny jakości informacji w dostępie publicznym, w szczególności zapewniającego spójność i zgodność z informacjami dostępnymi wewnątrz.
3. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Kluczowym dokumentem, na bazie którego na Wydziale Nauk Przyrodniczych dba się o jakość kształcenia na prowadzonym kierunku turystyka, jest załącznik do uchwały nr 1 z dnia 18 listopada 2019 r. - system zapewniania jakości kształcenia dla kierunków studiów organizowanych przez Wydział Nauk Przyrodniczych. System jest zbiorem wytycznych, zasad i procedur obejmujących wszystkie aspekty procesu kształcenia. W systemie tym ujęto następujące obszary polityki jakości: monitorowanie skuteczności osiągania efektów uczenia się (w tym monitorowanie wyników weryfikacji efektów uczenia się, monitorowanie procesu dyplomowania, praktyki zawodowe), współpracę z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, doskonalenie programu studiów, zapewnianie jakości kadry dydaktycznej, infrastrukturę i zasoby dydaktyczne, wsparcie studentów w procesie uczenia się, publikowanie informacji, doskonalenie wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia i ocena jakości kształcenia na Wydziale w roku akademickim.

Zgodnie z § 53, ustęp 2. Statutu Uniwersytetu Śląskiego, dziekan organizuje i koordynuje działalność dydaktyczną wydziału. Na jego wniosek rektor powierza zadania prodziekanowi ds. kształcenia i studentów, a zgodnie z § 32 Regulaminu organizacyjnego UŚ należą do nich: przewodniczenie wydziałowej komisji ds. kształcenia i studentów, sprawowanie nadzoru merytorycznego nad dyrektorami kierunków studiów oraz pracownikami dziekanatu, reprezentowanie wydziału na forum uczelnianej komisji ds. kształcenia i studentów. Dyrektor kierunku studiów, zgodnie z § 61 ust. 1. Statutu oraz § 35 Regulaminu organizacyjnego UŚ, organizuje kształcenie w ramach danego kierunku studiów, w szczególności przewodniczy radzie dydaktycznej kierunku studiów, zapewnia właściwą jakość kształcenia na kierunku studiów (m.in. poprzez realizowanie lub nadzór nad realizacją procedur wskazanych w wydziałowym systemie zapewniania jakości kształcenia), inicjuje i koordynuje działania w zakresie doskonalenia programu studiów, opracowuje i przedstawia dziekanowi propozycję przydziału zajęć dydaktycznych pracownikom, mającym stosowne kwalifikacje i doświadczenie, opracowuje propozycje zmian programu studiów oraz sprawuje nadzór merytoryczny i organizacyjny nad zajęciami prowadzonymi na danym kierunku. Organem doradczym dyrektora kierunku studiów, zgodnie z § 83, ust. 1 Statutu, jest rada dydaktyczna kierunku studiów, której kompetencje określa § 16 Regulaminu organizacyjnego UŚ, a należą do nich: wybór kandydatów na dyrektorów kierunku studiów, opiniowanie wszelkich spraw dotyczących kształcenia na kierunku studiów, opiniowanie zmian w programach kierunków studiów, opiniowanie propozycji warunków i trybu rekrutacji na studia, kryteriów kwalifikacji, a także limitów przyjęć na studia w danym roku akademickim. Jednak kluczowym zadaniem rady dydaktycznej jest realizacja procedur wskazanych w wydziałowym systemie zapewniania jakości kształcenia oraz powierzonych przez dyrektora kierunku studiów lub dziekana. Z kolei Wydziałowa komisja, na mocy § 78 ust. 2 Statutu, jest organem doradczym dziekana w sprawach studenckich i z zakresu kształcenia prowadzonego na wydziale.

Za realizację zadań systemu jakości kształcenia na wydziale odpowiadają dyrektorzy kierunków studiów, rady dydaktyczne kierunków, wydziałowa komisja ds. kształcenia i studentów oraz wydziałowa rada samorządu studenckiego. Nad monitorowaniem i zapewnianiem jakości kształcenia na danym kierunku studiów czuwa dyrektor kierunku studiów, który przedstawia zalecenia, biorąc pod uwagę wyniki otrzymane z narzędzi monitorowania jakości kształcenia oraz raporty z oceny jakości kształcenia przygotowywane minimum raz na rok przez Biuro ds. jakości kształcenia. Stanowi to podstawę zmian w programach nauczania i sposobie prowadzenia zajęć. W ramach badań są przeprowadzane m.in. ankiety dotyczące oceny pracy nauczyciela akademickiego, hospitacje zajęć, spotkania ze studentami monitorujące jakość prowadzonych zajęć, badania zawodowych losów absolwentów kierunków, w tym ich status na rynku pracy, zgodność pracy z ukończonym kierunkiem

studiów, ocenę zapotrzebowania na absolwentów na rynku pracy, poziom zadowolenia ze studiów i pracy.

Odpowiedzialność za opracowanie propozycji doskonalących program studiów spoczywa na dyrektorze kierunku studiów. Przy modyfikacji i opracowaniu nowych programów studiów brane są pod uwagę wielodzinowe dane i przesłanki, takie jak informacje o zmianach w przepisach prawa, konieczność realizacji celów określonych w strategii rozwoju UŚ, informacje o działaniach wiodących ośrodków krajowych i zagranicznych w zakresie kształcenia na danym kierunku studiów lub kierunkach pokrewnych, a także trendy społeczno-gospodarcze i opinie Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych oraz opinie studentów, pracowników, absolwentów i pracodawców. Każdorazowo propozycje doskonalenia programu studiów są opiniowane przez radę dydaktyczną kierunku studiów. Z kolei prodziekan ds. kształcenia i studentów wprowadza modyfikacje w procedurach systemu zapewniania jakości kształcenia dla kierunków studiów a projekt zmian przekazuje dziekanowi wydziału. W przypadku istotnych zmian w stosunku do wzorcowej procedury przyjętej przez komisję ds. kształcenia i studentów, prodziekan ds. kształcenia i studentów w porozumieniu z dziekanem wnosi sprawę na posiedzenie komisji ds. kształcenia i studentów. Następnie propozycje doskonalenia programu studiów zaopiniowane przez RDKS przekazywane są dziekanowi, który przedstawia je senatowi uczelni za pośrednictwem komisji ds. kształcenia i studentów. Program studiów dla określonego kierunku, poziomu i profilu ustala senat po zasięgnięciu opinii uniwersyteckiej komisji kształcenia oraz samorządu studenckiego. Senat określa również wytyczne dotyczące wymagań w zakresie tworzenia i zmiany programów studiów prowadzonych w Uniwersytecie.

Polityka WNP w zakresie projektowania i doskonalenia programu kształcenia uwzględnia także optymalne wykorzystanie warunków architektonicznych budynku Uczelni i walorów krajobrazowych regionu, a dzięki różnym źródłom dofinansowania ukierunkowana jest m.in. na innowacje dydaktyczne. Jednym z niewątpliwych osiągnięć nowoczesnej dydaktyki jest koncepcja merytoryczna, projekt graficzny oraz uruchomienie w 2023 r. na WNP w Sosnowcu pierwszej w Polsce Stacji Czytania Krajobrazu (ze środków projektu POWER II), usytuowanej na dachu budynku WNP. Zamontowano tam również barwne szklane tafle, na których zaprezentowano zróżnicowane metody obserwacyjne i interpretacyjne krajobrazu. Stacja ta będzie wykorzystywana w procesie dydaktycznym na kierunku turystyka. Znajdzie ona zastosowanie np. w ramach zajęć – krajobraz a walory widokowe w turystyce. Stacja ma także część laboratoryjną, pozwalającą studentom turystyki zwiększyć kompetencje m.in. w zakresie GIS. W zakresie planowanych działań rozwojowych stacja zostanie wyposażona w kamery sferyczne, które umożliwią transmisję obrazu online w całym paśmie widoczności. Dzięki wzbogaceniu transmisji o odpowiedni komentarz słowny będzie służyć studentom i społeczności lokalnej, w tym także osobom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W programie studiów uwzględniono nowoczesne wyposażenie pracowni komputerowych i laboratoriów pomiarowych, np. w oprogramowanie specjalistyczne GIS i narzędzia ICT.

Polityka jakości Wydziału z założenia uwzględnia projektowanie programów studiów oparte na łączeniu metod i technik kształcenia synchronicznego i asynchronicznego, czego wyrazem jest Strategia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość na Wydziale Nauk Przyrodniczych.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o uchwałę Senatu UŚ w Katowicach w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w danym roku akademickim. Uchwała określa organy prowadzące postępowanie rekrutacyjne, ich kompetencje oraz procedury, postępowanie kwalifikacyjne wraz z zasadami przyjęcia na studia i procedurę kończącą postępowanie rekrutacyjne. Uwagi dotyczące nieprawidłowości określenia warunków rekrutacji na kierunek studiów turystyka zostały zgłoszone w analizie stanu faktycznego do kryterium nr 3, z zaznaczeniem, że nie są w pełni przejrzyste i nie

zapewniają kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Wskazuje to na konieczność rewizji oraz dostosowania przyjętych uchwał warunków rekrutacji na kierunek turystyka w sposób zapewniający w kolejnych naborach pozyskiwanie kandydatów o odpowiednim przygotowaniu do podjęcia studiów na tym kierunku.

Ocena osiągnięcia efektów uczenia się odbywa się wieloetapowo. Pierwsza weryfikacja określona jest w sylabusach poszczególnych przedmiotów i odbywa się w trakcie przeprowadzanych kursów, głównie poprzez odpytywanie na zajęciach, sprawdziany, projekty, egzaminy. Kolejną weryfikację stanowi egzamin magisterski. Wyniki sesji oraz egzaminów dyplomowych są poddawane analizie, badane są m. in. zdawalność w pierwszym i drugim terminie, weryfikacje efektów uczenia się, które w I terminie zakończyły się średnią 5.0, liczba modułów, z których wszystkie oceny były takie same, weryfikacje efektów uczenia się kończącą się medianą 2.0, średnia ocena z prac dyplomowych, średnia z egzaminów dyplomowych.

Studenci uczestniczą w procesach związanych z oceną i doskonaleniem jakości kształcenia poprzez cykliczne akcje ankietowe. Ankietyzacja studentów odbywa się na podstawie wydawanych corocznie zarządzeń Rektora UŚ w sprawie ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego. Wyniki ankiet są przekazywane do wglądu pracownikom dydaktycznym oraz ich przełożonym za pośrednictwem Portalu Pracownika (pp.us.edu.pl) oraz są wykorzystywane w ramach działań prowadzących do doskonalenia jakości kształcenia oraz w polityce kadrowej w Uniwersytecie, w szczególności na potrzeby przeprowadzenia oceny okresowej nauczycieli akademickich oraz przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu pracownika, przyznaniu awansu, zmianie grupy zatrudnienia, nagrodach rektora, urlopie naukowym i in.

W roku akademickim 2021/2022 wprowadzono nowe kwestionariusze oceny pracy dydaktycznej zarówno dla studentów i prowadzących zajęcia. Projekty nowych kwestionariuszy zostały opracowane przez Zespół ds. Jakości Kształcenia i Akredytacji, a następnie przeprowadzono badania pilotażowe, w których wzięło udział 1359 studentów oraz 149 prowadzących zajęcia. Studenci kierunku turystyka nie widnieją w statystykach z tego badania. Nowa ankieta została wprowadzona na mocy zarządzenia nr 3 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie ankiety oceny pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz ankiety dla osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na temat współpracy z daną grupą zajęciową. Pierwsze badanie jakości kształcenia z jej wykorzystaniem zostało zrealizowane w roku akademickim 2021/2022.

Minimum raz do roku organizowane są spotkania dyrektora kierunku studiów oraz osób zaangażowanych w system jakości kształcenia odrębnie ze studentami, pracownikami kierunku studiów oraz otoczeniem społeczno-gospodarczym. Na tych spotkaniach dokonywany jest przegląd i ocena organizacji kształcenia oraz warunków realizacji kształcenia, w szczególności ocenie podlega program studiów i efekty uczenia się. Odbywa się to poprzez analizę listy pytań kontrolnych takich jak: czy rodzaj zajęć, liczba godzin i liczba punktów ECTS przewidzianych dla zajęć w opisie modułu pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia przez studentów; Czy moduły zajęć nie pokrywają się treściami; Czy przewidziana w opisie modułu forma weryfikacji efektów uczenia się pozwala na jej przeprowadzenie w odpowiedni sposób; Czy należałoby wprowadzić jakieś nowe moduły zajęć; Czy pozycje literatury przewidziane w sylabusach zajęć są dostępne w bibliotece wydziałowej/uczelnianej; Wyznaczony przez DKS członek RDKS sporządza notatkę ze spotkania zawierającą najważniejsze wnioski, które mogą zostać wykorzystane do doskonalenia programu studiów kierunku i przekazuje ją dziekanowi, DKS i pozostałym członkom RDKS.

Za zapewnienie właściwej jakości praktyk zawodowych odpowiedzialny jest wyznaczony przez dziekana opiekun praktyk, który dba w szczególności o to, by studenci odbywali praktyki w podmiotach umożliwiających zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych właściwych dla danego kierunku studiów. Opiekun praktyk zobowiązany jest pozostawać w kontakcie ze studentami i gromadzić informacje o zgłaszanych przez nich problemach związanych z odbywaniem praktyk w danym podmiocie. Opiekun praktyk co roku zobowiązany jest przedstawić właściwemu DKS informację o odbytych przez studentów praktykach i ewentualnych problemach w realizacji praktyk zawodowych. Weryfikacja efektów uczenia się zakładanych do realizacji w ramach seminarium dyplomowego odbywa się poprzez analizę prac dyplomowych, dotyczącą w szczególności: osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się, osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się, jakości weryfikacji tychże efektów poprzez oceny i ewentualne recenzje, w tym w zakresie występowania związku między jakością pracy dyplomowej, a średnią ocen ze studiów uzyskanych przez studenta, a także porównania istotności różnic między pracami, które uzyskały skrajne oceny. Corocznie do weryfikacji wybiera się co najmniej 5%, nie mniej niż 2, prac dyplomowych powstałych w danym roku na kierunku. Wyboru prac dokonuje RDKS, przy zapewnieniu reprezentacji prac z wszystkich realizowanych seminariów dyplomowych. Analizy prac dyplomowych dokonują nauczyciele akademicy posiadający co najmniej stopień naukowy doktora i duże doświadczenie w zakresie prowadzenia seminariów dyplomowych i recenzowania prac dyplomowych wskazani przez Dziekana na wniosek DKS. Osoba przeprowadzająca analizę sporządza protokół. RDKS dokonuje zbiorczej analizy protokołów i jej wyniki przekazuje właściwemu DKS. Wyniki analizy prac dyplomowych dyskutowane są na posiedzeniu WKKS. W uczelni prowadzone jest cykliczne badanie „Losy zawodowe absolwentów Uniwersytetu Śląskiego”, które ma na celu zdobycie informacji o sytuacji zawodowej absolwentów Uniwersytetu Śląskiego, ich statusie na rynku pracy, zgodności pracy z ukończonym kierunkiem studiów, ocenie zapotrzebowania na absolwentów na rynku pracy, poziomie zadowolenia ze studiów i pracy, a także o tym, jak z perspektywy czasu i wymogów rynku pracy oceniają studia na UŚ, które z treści programowych wykorzystują najczęściej w swoim życiu zawodowym, w jakich branżach pracują i na jakich stanowiskach, na ile są zadowoleni ze swojej pozycji na rynku pracy. Rezultaty badania są przekazywane władzom Uczelni i analizowane pod kątem ewentualnych zmian w programach nauczania.

Za przygotowanie propozycji doskonalących program studiów odpowiedzialny jest właściwy DKS. Propozycje doskonalenia programu studiów uwzględniają informacje o zmianach w przepisach prawa, w szczególności przekazane przez władze Uczelni i Dział Kształcenia, konieczność realizacji celów określonych w Strategii Rozwoju Uniwersytetu Śląskiego, informacje o losach absolwentów udostępniane przez MNiSW oraz dostępne w Biurze Karier, informacje od otoczenia społeczno-gospodarczego, w szczególności pozyskane w ramach spotkań Rady Partnerów Społeczno-Gospodarczych, informacje od nauczycieli akademickich oraz studentów kierunku studiów w szczególności przekazane podczas spotkania poświęconego kształceniu na tym kierunku studiów oraz wyniki badania satysfakcji osób kończących studia. Propozycje doskonalenia programu studiów opiniowane są przez RDKS, a następnie, wraz z pisemną opinią RDKS przekazywane dziekanowi, który przedstawia je Senatowi Uczelni za pośrednictwem Komisji ds. Kształcenia i Studentów.

Studenci mają swoich przedstawicieli w radzie dydaktycznej kierunku studiów, wskazanych przez właściwy organ samorządu studenckiego i aktywnie uczestniczą w pracach tego ciała, zgłaszając swoje uwagi oraz wydając opinie konsultowane z innymi studentami oraz z samorządem studenckim. Opinie studentów są wymagane m.in. do zatwierdzenia zmian w programach studiów.

Hospitacje doskonalące warsztat dydaktyczny są przeprowadzane zgodnie z zarządzeniem dyrektora kierunku studiów i dotyczą głównie osób rozpoczynających pracę dydaktyczną oraz osób, co do których studenci zgłaszali zastrzeżenia.

Jakość kształcenia na UŚ poddawana jest cyklicznej ocenie a wyniki tych badań są publikowane na stronie UŚ. Potwierdzeniem tego faktu są badania przeprowadzone kolejno w 2020 r. i 2021 r. Pierwsze wykonane w formule zdalnej przez Biuro Jakości Kształcenia UŚ, w którym wzięło udział 1233 wykładowców (zwrotność na poziomie 65% w skali uczelni) oraz 7131 studentów (zwrotność na poziomie 36% w skali uczelni). Badanie prowadzone było za pośrednictwem platformy MS Forms. Jego efektem były dwa dokumenty: raport z badania jakości kształcenia w formule zdalnej oraz rekomendacje działań wspierających jakość kształcenia w formule zdalnej. Badanie to potwierdziło odpowiedni poziom dydaktyki akademickiej oraz pozwoliło na wypracowanie rekomendacji, które dzięki szerokiemu upowszechnieniu zostały zasadniczo wdrożone. Kolejne badanie jakości kształcenia w 2021 roku odbyło się na zlecenie Komitetu Audytu przy Ministerstwie Edukacji i Nauki i zostało przeprowadzone przez audytora wewnętrznego, który pozytywnie ocenił badane obszary. Monitorowane są: zapewnianie jakości kadry dydaktycznej, infrastruktura dydaktyczna i naukowa, służąca realizacji procesu kształcenia, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne.

Godne uwagi jest to, że w roku akademickim 2020/2021 Biuro ds. jakości kształcenia podjęło prace nad przygotowaniem "Kompendium akredytacyjnego", które jest zestawem procedur i dokumentów ułatwiających przeprowadzenie procedury akredytacji kierunków przez Polską Komisję Akredytacyjną. Kompendium akredytacyjne zostało przyjęte przez Zespół ds. Jakości Kształcenia i obowiązuje od września 2021 roku, a jego zawartość jest uzupełniana i poszerzana wraz ze zbieraniem kolejnych doświadczeń.

Pomimo tak rozbudowanego aparatu kontroli i doskonalenia jakości kształcenia, opisanego licznymi procedurami w obowiązującym systemie zapewniania jakości kształcenia, stwierdza się wadliwe funkcjonowanie systemu zapewniania jakości kształcenia, gdyż na ocenianym kierunku studiów zdiagnozowano serię nieprawidłowości w kryterium nr 1, nr 2, nr 3 i nr 9, które odnoszą się wprost do polityki jakości i zarządzania programem studiów dla zapewniania jakości kształcenia. Tym samym należy stwierdzić istniejący rozdźwięk pomiędzy formalnym i faktycznym trybem realizacji polityki jakościowej na kierunku turystyka oraz sposobem projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte zasady projektowania, zatwierdzania i zmieniania programu studiów. Projektowanie programu studiów uwzględnia innowacje dydaktyczne i osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość. Jakość kształcenia jest poddawana

cyklicznej ocenie, w której biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, a wyniki ocen co do zasady służą doskonaleniu programu studiów. Monitorowanie programu prowadzone jest w odniesieniu do wszystkich rodzajów zajęć i na każdym etapie kształcenia; obejmuje także praktyki i proces dyplomowania. Wnioski z analizy programu studiów, podobnie jak wyniki ocen, co do zasady wykorzystywane są do jego doskonalenia. Z analizy stanu faktycznego wynika jednak, że stosowana przez WNP polityka jakości kształcenia nie zapewnia skutecznych rozwiązań w zakresie zarządzania jakością programu studiów na kierunku turystyka.

Biorąc bowiem pod uwagę stwierdzone nieprawidłowości w kryterium nr 1, nr 2, nr 3 i nr 9, przyjęty w WNP system zapewniania jakości, projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów, wykazuje istotną rozbieżność pomiędzy warstwą dokumentacji formalnej i faktycznym funkcjonowaniem organów powołanych do zadań związanych z zapewnianiem jakości kształcenia, o czym świadczą dostrzeżone problemy dotyczące w szczególności koncepcji kształcenia na kierunku studiów, konstrukcji programu studiów, treści programowych i opisów efektów uczenia się, korelacji informacji zawartych w kartach przedmiotów i publicznie dostępnym informatorze ECTS.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) polityki jakości w zakresie oceny oraz doskonalenia programu studiów, co w szczególności odnosi się do sformułowań efektów uczenia się, systemu ECTS, projektowania treści programowych oraz planowania metod kształcenia, w tym metod kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jak również do praktyk zawodowych oraz wyników nauczania i stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się; 2) zasad przyjęcia na studia w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów, które, z racji na brak stosownych kryteriów kwalifikacji, nie zapewniają rekrutacji kandydatów o odpowiednim przygotowaniu do podjęcia studiów na tym kierunku.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Implementacja skutecznych zasad, procedur i mechanizmów stanowiących politykę jakości kształcenia na kierunku studiów w celu eliminowania nieprawidłowości w programie studiów, ustawicznego doskonalenia tego programu w oparciu o jego systematyczną ocenę oraz podnoszenia jakości kształcenia na kierunku studiów.
2. Dostosowanie istniejących i formalne przyjęcie warunków i kryteriów kwalifikacji kandydatów tak, by zapewniały selektywną rekrutację kandydatów o odpowiednim przygotowaniu do podjęcia studiów na tym kierunku.
3. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.